

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

10.02 МКР.932 «С» 2021.06.14 01 ПЗ

БАГЛАЙ АНТОН ВАЛЕРІЙОВИЧ

2021 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Гуманітарно-педагогічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри управління та

освітніх технологій

к. пед. н., професор

С. О. Кудіцький

2021 р.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ

Баглаю Антону Валерійовичу

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма «Управління навчальним закладом»

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи: «Управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти»
затверджена наказом ректора НУБіП України від 14.06.2021 р. № 444 «З»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2021.11.20
(рік, місяць, число)

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: 1) нормативно-правові акти України; 2) вітчизняні та зарубіжні інформаційні джерела; 3) статистична звітність Державної служби статистики України; 4) матеріали Міністерства освіти України.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні засади управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

2. Дослідження освітньої діяльності та специфіки управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників Великокручанської загальноосвітньої школи I-III ступенів.

3. Напрями удосконалення управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

Дата видачі завдання «   » _____ 2021 р.

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи _____ (Базелюк В.Г.)

(підпис)

Завдання прийняв до виконання

(Баглай А.В.)

(підпис)

РЕФЕРАТ

магістерської кваліфікаційної роботи

«Управління розвитком інформаційної культури педагогічних

працівників закладів загальної середньої освіти»

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти

гуманітарно-педагогічного факультету

спеціальності 073 «Менеджмент»

освітньо-професійної програми «Управління навчальним закладом»

Національного університету біоресурсів і природокористування

України

Баглая Антона Валерійовича

Магістерська кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох

розділів, висновків та списку використаних джерел. Зміст магістерської

кваліфікаційної роботи викладено на 105 сторінках друкованого тексту,

магістерська робота містить 5 таблиць і 6 рисунків. Список використаних

джерел включає 11 найменування.

У першому розділі магістерської кваліфікаційної роботи висвітлено

сутність та структуру управління розвитком інформаційної культури

педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Розглянуто

основні поняття з теми дослідження. Розкрито методологічні підходи до

управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників.

Другий розділ присвячено дослідженню освітньої діяльності

Великокручанської загальноосвітньої школи I-III ступенів та

особливостям управління розвитком інформаційної культури педагогічних

працівників. Проведено дослідження рівнів розвитку інформаційної

культури педагогічних працівників та визначено її ефективність та

результативність.

У третьому розділі окреслено напрямки підвищення управління

розвитком інформаційної культури педагогічних працівників та

НУБІП України
схарактеризовано методи його удосконалення. Розроблено методичні рекомендації щодо підвищення управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

Результати дослідження систематизовано, узагальнено та зроблено висновки, що вивітлено у даному розділі.

НУБІП України
Ключові слова: заклад загальної середньої освіти, розвиток, управління, керівник, інформаційна культура.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....5

НУБІП України

1.1. Інформаційна культура педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти: сутність, зміст, структура.....5

1.2. Управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.....27

Висновки до розділу 1.....35

НУБІП України

РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВЕЛИКОКРУЧАНСЬКОГО ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І-ІІІ СТУПЕНІВ.....36

2.1. Характеристика освітньої та педагогічної діяльності Великокручанської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів.....36

НУБІП України

2.2. Особливості управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників Великокручанської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів.....59

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....85

НУБІП України

3.1. Шляхи і методи удосконалення управління розвитком інформаційної культури педагогів закладів загальної середньої освіти.....85

3.2. Методичні рекомендації щодо управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.....95

НУБІП України

Висновки до розділу 3.....105

ВИСНОВКИ.....107

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....112

ДОДАТКИ.....127

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

Сьогодні в країні відбуваються кардинальні зміни внаслідок становлення інформаційного суспільства. Це потребує системної та цілеспрямованої роботи з модернізації усіх сфер життя, зокрема в сфері освіти. У національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року зазначено, що головною функцією освіти є виховання людини інноваційного типу мислення та культури, проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства та держави. Пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення освітнього процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

Уміння отримувати, правильно оцінювати інформацію та орієнтуватися в її великій кількості стає невід'ємною рисою педагогічного працівника закладу загальної середньої освіти. Саме інформаційна культура дозволяє педагогічному працівнику ефективно використовувати накопичені людством інформаційні ресурси. Якщо наявні інформаційні ресурси не використовуються в повному обсязі, це призводить до низької результативності будь-якого виду діяльності, зокрема педагогічної.

Розвиток інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти є одним із найбільш пріоритетних напрямів діяльності в системі освіти. Освіта як така є способом передачі найважливішої інформації, здобутої попередніми поколіннями, поколінням наступним. Сучасна інформаційна культура є інструментом становлення більш ефективної системи передавання інформації учасникам освітнього процесу з урахуванням властивих саме йому особистісних

здібностей, інтересів, цінностей. Інформатизація освіти передбачає широке залучення мультимедійних засобів навчання, освітніх ігрових курсів, дистанційного навчання, застосування яких у закладі загальної середньої освіти неможливе без сформованості у його співробітників і керівників необхідних знань, умінь та моральних настанов, що є основами інформаційної культури. У зв'язку з цим дослідження проблеми управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладу загальної середньої освіти є актуальним на сучасному етапі розвитку освітньої галузі.

Питання інформаційної культури фахівця, зокрема керівника закладу освіти, розглядали у своїх дослідженнях В. Бєснацько, Р. Вільямс, Н. Гендіна, Б. Гершунський, М. Кабанець, Л. Калініна, В. Кремень, В.

Ларцов, М. Левшин, В. Поліщук, Е. Тоффлер, А. Урсул та ін. Проте, незважаючи на широке висвітлення науковцями питання формування інформаційної культури фахівців, питання управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти потребує подальшого вивчення.

Отже, не дивлячись на ґрунтовну наукову розробку проблеми формування інформаційної культури фахівців, недослідженою залишається проблема управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. З метою вирішення зазначеної проблеми і пропонується дана магістерська робота.

Метою магістерської роботи є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, спрямованих на його удосконалення.

В рамках поставленої мети визначено наступні завдання:
- визначити сутність і зміст інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти;

НУВБІП України

- дослідити специфіку управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти;
- проаналізувати освітню діяльність Великокручанської загальноосвітньої школи I-III ступенів;

НУВБІП України

- розкрити особливості управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників Великокручанської загальноосвітньої школи I-III ступенів
- схарактеризувати шляхи і методи удосконалення управління

НУВБІП України

- розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти;
- розробити методичні рекомендації щодо удосконалення управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

НУВБІП України

Об'єктом дослідження є система управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та прикладних засад управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

НУВБІП України

Методи дослідження. Методологічною основою магістерської роботи є загальнотеоретичні та специфічні методи наукового пізнання: аналізу та синтезу, індукції та дедукції, порівняння та класифікації даних.

НУВБІП України

При дослідженні причинних зв'язків застосовані методи традиційної логіки. Кількісний аналіз супроводжується застосуванням порівняльних характеристик, графіків і моделей.

НУВБІП України

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України, вітчизняні та зарубіжні інформаційні джерела, річні звіти та первинна документація Великокручанської загальноосвітньої школи I-III ступенів Пирятинського району, Полтавської області, а також результати опитування та власних спостережень.

Практичне значення одержаних результатів полягає у обґрунтуванні шляхів та розробці рекомендацій, спрямованих на удосконалення управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний зміст викладено на 105 сторінках друкованого тексту.

магістерська робота містить 5 таблиці і брисунків. Список використаних джерел включає 111 найменувань.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУВБІП України

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

НУВБІП України

1.3. Інформаційна культура педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти: сутність, зміст, структура

НУВБІП України

Суспільство поступово приходить до розуміння необхідності розвитку інформаційної культури як важливого соціального замовлення, одним з яких є підготовка учнів до швидкого сприйняття й опрацювання великих обсягів інформації, озброєння їх сучасними засобами та технологіями роботи. Концептуальні положення щодо зростання ролі інформації знайшли відображення у Законах України «Про інформатизацію», «Про захист інформації в автоматизованих системах», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», «Про Національну програму інформатизації» та ін. Це актуалізує проблему управління розвитком інформаційної культури педагога у загальноосвітньому навчальному закладі, здатного ефективно вирішувати професійні завдання в сучасному інформаційному просторі.

НУВБІП України

Разом з тим складність та багатоплановість категорії «інформаційна культура» обумовлює існування численних теоретико-методологічних підходів до її сутності, розбіжності в яких пов'язані як з різними філософсько-світоглядними позиціями дослідників, так і з використанням вченими методологічного апарату різних галузей знань, у межах яких досліджується цей феномен.

НУВБІП України

Поняття «культура» охоплює надзвичайно багате, різноманітне явище. Культура відіграє важливу роль у житті людства, бо є засобом узагальнення, збереження та передачі людського досвіду. Слововживання

терміну «культура» зазначається широким і єдиного загальноприйнятого тлумачення на цей час не існує. У тлумачному словнику сучасної української мови поняття «культура» визначається як сукупність

матеріальних та духовних цінностей, створених людством протягом його історії; те, що створюється для задоволення духовних потреб людини; освіченість, вихованість; рівень, ступінь досконалості якої-небудь галузі господарської або розумової діяльності [101, с. 339].

Культура є специфічним способом організації та розвитку людської життєдіяльності, який відображено в продуктах матеріальної та духовної праці, у системі соціальних норм і засад, духовних цінностей, сукупності відношень людей до природи, між собою і до самих себе [92].

Л. Калініна виокремлює три основні сфери, в яких існує культура як феномен, – духовну, соціальну і технологічну, і наголошує, що культура належить до специфічного способу організації та розвитку людської діяльності з усіма її видами, формами, процесами та артефактами і спричиною і наслідком усіх змін, які відбуваються в суспільстві, освітньо-інформаційному просторі та життєдіяльності людини [49]. У зв'язку з цим

науковці [50, с. 9] розглядають культуру особистості з трьох сторін: ціннісної, діяльнісної й особистісної. Зокрема:

- за ціннісного підходу культура характеризується як сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людством;

- за діяльнісного – специфічним способом організації і розвитку людської життєдіяльності;

- за особистісного – процесом розвитку сутнісних сил людства та її творчої самореалізації.

С. Корольок вважає, що культура органічно поєднана з діяльністю особистості. Цей взаємозв'язок полягає в тому, що будь-які досягнення в діяльності впливають на розвиток культури особистості і навпаки.

відсутність загальної культури відобразиться на рівні професійної діяльності особи, в тому числі управлінської [63, с. 12].

Культура суб'єкта управління — це сформована на базі загальної культури та соціокультурної компетентності здатність здійснювати управлінську діяльність з максимальною ефективністю [61, с. 22].

У педагогіці інформаційна культура вважається важливою характеристикою професійної компетентності сучасного педагога, оскільки від рівня володіння ним навичками працювати з інформаційно-комунікаційними технологіями залежать успішність педагогічної діяльності, розвиток креативного мислення, здатність моделювати педагогічні процеси і явища, здійснювати комунікацію [59].

Інформаційна культура важлива для кожного педагогічного працівника. Учитель повинен розуміти ту роль, яку він може відігравати у формуванні особистості учня як особистості інформаційної цивілізації. Формувати інформаційну культуру в учнів має учитель, котрий і сам володіє такою культурою.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дав змогу дослідникам в галузі педагогічних наук виділити в змісті поняття «інформаційна культура» такі важливі елементи як уміння користуватися інформаційними технологіями, комп'ютерна грамотність; знання про інформацію та інформаційне середовище; вміння та навички працювати з інформацією; будувати свою інформаційну діяльність та поведінку в умовах постіндустріального суспільства [59].

Аналіз підходів до сутності інформаційної культури, які сформувалися в філософії, культурології, економіці та інших галузях знань дає змогу переконатися, що розуміння цього феномену в різних науках має свої відмінності, обумовлені як впливом системоутворюючих категорій цих наук, так і завданнями, які ставили перед собою дослідники. Спільним для розглянутих вище підходів є розуміння інформаційної культури як

складової загальної культури в суспільстві, а також визнання детермінаційних зв'язків між рівнем інформаційної культури і розвитком певної сфери професійної активності особистості. Відмінності у сприйнятті

досліджуваного феномену стосуються перш за все широкого чи вузького охоплення ознак інформаційної культури: від навичок володіння окремими інформаційними технологіями (комп'ютерної грамотності) до опанування знаннями та навичками майже у всіх сферах людської діяльності.

Термін «інформаційна культура» у вітчизняних публікаціях вперше з'явився в 1970-х рр. Згідно з «Енциклопедією освіти»: інформаційна культура – це здатність суспільства ефективно використовувати наявні інформаційні засоби та ресурси інформаційних комунікацій, а також застосовувати передові досягнення у галузі розвитку інформатизації [36, с.

362].

Інформаційна культура розглядається нами як одна зі складових загальної культури людини. Інформаційна культура пов'язана із соціальною природою людини та є продуктом її різнобічних творчих здібностей та здатностей. У той же час вона відображає і особливості професійної діяльності педагога. Окреслимо визначення інформаційної культури педагогічних працівників закладів освіти. Під інформаційною культурою педагогічного працівника закладу освіти будемо розуміти системну професійну властивість, яка: актуалізується та проявляється в процесі практичної професійної діяльності; характеризує специфіку професійної свідомості та самосвідомості, поведінки, а також стиль та особливості його інформаційної взаємодії з іншими суб'єктами у процесі діяльності; забезпечує осмисленість інформаційної діяльності і характеризує рівень культури його професійної діяльності; стимулює творчий розвиток як суб'єкта інформаційної діяльності в закладі освіти, оскільки її основу складає інформаційна культура.

Найбільш часто поняття «інформаційна культура» використовується для характеристики широти знань фахівця (Д. Блюменау, А. Макарова, Є. Медведева, Н. Ямчук та ін.), для позначення даним поняттям ступеня засвоєння інформації фахівцем або ефективності використання ним у практичній діяльності[4]

Рис. 1 Інформаційна культура

Джерело: [4].

Поняття «інформаційна культура» з'явилася не випадково. На думку деяких американських дослідників [80], більш аргументованими є словосполучення «інформаційна база», «інформаційні основи», «інформаційний фонд», оскільки мова йде про знання суб'єкта.

Разом з тим вони вважають, що це поняття підкреслює зв'язок із духовною культурою особистості в різні періоди розвитку людства.

Аналізуючи поняття «інформаційна культура фахівця», можна виділити дві найвживаніші позиції: в якості предмета при аналізі інформаційної культури всі автори досліджують знання, якими повинен володіти фахівець; інформаційна культура позначається як якісна характеристика особистості.

Із позиції соціально-філософського аспекту щодо поняття «інформаційна культура» варто зауважити, що проблема пов'язана зі специфікою розвитку культури періоду інформатизації суспільства широкого впровадження комп'ютерних та інформаційних технологій. Вона

характеризується видозмінами зв'язків і відносин у галузях, між ними, у системі «суб'єкт – діяльність», а також поглибленням і розширенням потреби особистості осмислювати своє місце, місію і роль у сьогоденні.

Розглянемо найбільш вживані визначення змісту поняття «інформаційна культура»:

– І. Хангельдієва [104]: якісна характеристика життєдіяльності людини в області отримання, передачі, збереження та використання інформації, коли пріоритетними стають загальнолюдські духовні цінності;

– О. Гречихін [26]: природа інформаційної діяльності людини має аксіологічний характер, тобто зумовлена цінностями культури;

– О. Медведєва [70]: інформаційна культура – це рівень знань, який дає можливість людині вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, брати участь у його формуванні та сприяти інформаційній взаємодії в суспільстві;

– В. Семєнук [91]: інформаційна культура – це міра досконалості людини, суспільства або певної його частини у всіх можливих видах роботи з інформацією: отриманні, накопиченні, кодуванні і перетворенні любого виду; створюванні на цій основі якісно нової інформації, її передачі та практичному використанні;

– Н. Нічкало [79]: інформаційна культура особи не є автономною: вона тісно взаємопов'язана з загальнолюдською педагогічною культурою і з культурою спілкування;

– Ю. Рамський [87]: інформаційна культура вчителя – це інтегральний показник рівня його досконалості в інформаційній сфері діяльності, який проявляється в специфіці педагогічної діяльності та системі професійних якостей вчителя;

– М. Жалдак [37]: основи інформаційної культури мають методологічний, світоглядний, загальноосвітній і загальнокультурний характер, що проявляється у використанні в загальній практиці

універсальних процедур пошуку, обробки та представлення інформації на базі відповідної системи наукових понять, принципів і законів, як необхідних чинників системно-цілісного пізнання та відображення об'єктивної реальності, та пов'язаного з такою системою фактографічного матеріалу (баз даних, бази знань тощо), і повинні формуватися в процесі вивчення комплексу всіх навчальних дисциплін;

– Н. Гендіна [24]: інформаційна культура особистості – одна з складових загальної культури людини; сукупність інформаційного світогляду та системи знань і вмінь, які забезпечують самостійну спрямовану на оптимальне задоволення індивідуальних інформаційних потреб із використанням як традиційних, так і нових інформаційних технологій. Вона відрізняється від інформаційної грамотності здатністю людини створювати нові інформаційні продукти і творчо їх використовувати;

– Н. Морзе [75]: інформаційна культура може розглядатися як складова частина загальної культури, орієнтована на інформаційне забезпечення людської діяльності. Вона відображає досягнуті рівні організації інформаційних процесів та ефективності створення, збирання, зберігання, опрацювання, подання і використання інформації, що забезпечують цілісне бачення світу, його моделювання, передбачення результатів рішень, які приймаються людиною;

– М. Вохришева [20]: інформаційна культура – область культури, пов'язана із функціонуванням інформації в суспільстві і формуванням інформаційних якостей особистості;

– Н. Зінов'єва [41]: інформаційна культура особистості – гармонізація внутрішнього світу особистості під час засвоєння всього об'єму соціально-значущої інформації.

Тому для системи освіти організація інформаційної освіти та підвищення інформаційної культури особистості є проблемою

першорядної важливості, а самі педагогічні працівники стають ключовими посталями, від яких у першу чергу залежить справа реального підвищення рівня інформаційної культури молоді, котра навчається.

Сьогодні є всі підстави говорити про формування нової інформаційної культури, яка може стати елементом загальної культури людства. Нею стануть знання про інформаційне середовище, закони його функціонування, вміння орієнтуватися в інформаційних потоках.

Інформаційна культура покищо є показником не загальної, а, скоріше, професійної культури, але з часом стане важливим фактором розвитку кожної особистості.

Проблема формування інформаційної культури педагогів, визначення її змісту та складових широко розглядається у працях таких учених, як:

Н. Джинчарадзе, В. Беспалько, Р. Вільямс, Б. Гершунський, Д. Джонассен, М. Жалдак, В. Зінченко, К. Копін, Ю. Машбиць, Ю. Рамський, М. Сараф, І. Следзинський, А. Урсул, та ін. Значущими в контексті розгляду питання формування інформаційної культури педагогічних працівників є ідеї дослідників В. Кравець, В. Кухаренко, Н. Новожилової, А. Шабанова, Т. Шорохової, В. Бикова, В. Олійника, М. Жалдака.

Аналізуючи праці науковців, можна відзначити, що формування та підвищення інформаційної культури педагогічних працівників закладів освіти в епоху переходу людства до інформаційного суспільства є необхідною умовою становлення їх професійної культури. Проблема полягає не в поповненні рівня знань спеціаліста, а в розвитку здібностей знаходити потрібну інформацію, аналізувати її та впроваджувати у свою практичну діяльність, оперативно реагувати на інноваційний досвід, а також проектувати, створювати, експериментально апробувати інновації, уміти їх цілеспрямовано розповсюджувати.

Термін «інформаційна культура» у вітчизняних публікаціях вперше з'явився в 70-х роках ХХ століття;

Ініціаторами розвитку та популяризації відповідної концепції стали працівники бібліотек. Одними з перших робіт, в яких використовувався цей термін, були статті бібліографів К. Вейханської і

Б. Смірної «Бібліотекарі і читачі про інформаційну культуру» («Бібліотека та інформація», 1974 р.) і Е. Шапіро «Про шляхи зменшення невизначеності інформаційних запитів» [108, с. 6-8].

З'явившись у сфері бібліотечної та книжкової справи, концепція інформаційної культури в міру свого розвитку вбирала в себе знання з цілого ряду наук: теорії інформації, кібернетики, інформатики, семіотики, документалістики, філософії, логіки, культурології, лінгвістики та тощо.

В даний час інформаційну культуру все частіше трактують як особливий феномен інформаційного суспільства. У

залежності від об'єкта розгляду стали виділяти інформаційну культуру суспільства, інформаційну культуру окремих категорій споживачів інформації (наприклад, дітей або педагогів) та інформаційну культуру особистості.

Поняття «інформаційна культура» характеризує одну з граней культури, пов'язану з інформаційним аспектом життя людей. Роль цього аспекту в інформаційному суспільстві постійно зростає, і

сьогодні сукупність інформаційних потоків навколо кожної людини настільки велика, різноманітна і розгалужена,

що вимагає свіднього знання законів інформаційного середовища і вміння орієнтуватися в інформаційних потоках. В іншому випадку він не зможе адаптуватися до життя в нових умовах, зокрема, до зміни соціальних

структур, наслідком якого буде значне збільшення числа працюючих у сфері інформаційної діяльності і послуг.

В даний час існує безліч визначень інформаційної культури. Розглянемо деякі з них.

У широкому сенсі під **інформаційною культурою** розуміють сукупність принципів реальних механізмів, що забезпечують позитивну взаємодію етнічних і національних культур, їх поєднання в загальній досвідчуждстві [2].

У вузькому сенсі - оптимальні способи операцій зі знаками, даними, інформацією та подання їх зацікавленому споживачу для вирішення теоретичних і практичних завдань: механізмів вдосконалення технічних середовищ виробництва, зберігання і передачі інформації; розвитку системи навчання, підготовки людини до ефективного використання інформаційних засобів та інформації.

Один з провідних вітчизняних фахівців у галузі інформатизації Е. Семенюк під **інформаційною культурою** розуміє інформаційний компонент людської культури в цілому, що об'єктивно характеризує рівень усіх здійснюваних у суспільстві інформаційних процесів та існуючих інформаційних відносин [91].

Інформаційна культура особистості - одна зі складових загальної культури людини, сукупність інформаційного світогляду та систем знань і умінь, що забезпечують цілеспрямовану самостійну діяльність щодо оптимального задоволення індивідуальних інформаційних потреб з використанням як традиційних, так і нових інформаційних технологій.

Фахівці виділяють наступні критерії інформаційної культури людини:

- вміння адекватно формулювати свою потребу в інформації;
- ефективно здійснювати пошук потрібної інформації в усій сукупності інформаційних ресурсів;

- переробляти інформацію і створювати її основу;
- використовувати індивідуальні інформаційно-пошукові системи;
- адекватно відбирати та оцінювати інформацію;

здатність до інформаційного спілкування і комп'ютерна грамотність [92].

Всі вищеперелічене повинно базуватися на усвідомленні ролі інформації в суспільстві, знанні законів інформаційного середовища, розумінні свого місця в ній, володінні новими інформаційними технологіями.

У сучасних дослідженнях інформаційної культури переважає інформаційний підхід, тому що дана проблема прийшла в науку з інформаційного середовища.

Інформаційну культуру трактують як:

- 1) рівень розвитку певного суспільства;
- 2) рівень розвитку досвіду, особливостей психічних процесів;
- 3) властивість особистості;
- 4) спосіб інформаційної поведінки;
- 5) ступінь оволодіння професійно-значущою інформацією;
- 6) уміння людини тощо [94].

У педагогіці уявлення про інформаційну культуру сьогодні особливо активно розглядаються на основі поняття «інформаційна культура особистості», при цьому основний акцент зроблено на технічному і технологічному аспектах.

Існують різні підходи до визначення поняття «інформаційна культура педагога». Вчені розглядають інформаційну культуру в освіті як характеристику різних категорій спеціалістів: керівників, учителів інформатики, педагогів, учнів, студентів.

Розглядають це явище як складне, багатокомпонентне, що включає в себе і ознаки інформаційної культури особистості, і досягнення в галузі інформатизації освіти.

Сутність інформаційної культури педагога становлять такі структурні елементи: когнітивний (знання і вміння в

галузі інформатизації та комп'ютеризації), процесуальний (інформаційні технології), технічний (можливості комп'ютера), аксіологічний (цінності, направленість на роботу з інформацією), психологічний (готовність і здібності), професійно-діяльнісний (зв'язок інформаційної діяльності з професією) [95].

Важливим аспектом поняття «інформаційна культура педагога» виступає есенціально-психологічний. Даний напрям дослідження має велике значення, тому що визначає механізм розвитку інформаційної культури педагога, учня, студента.

Характерною рисою інформаційної культури педагога є чітка направленість на використання інформаційних технологій в своїй професійній діяльності з метою: використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі, реалізації емоційно-

ціннісного компоненту змісту освіти за допомогою демонстрації можливостей інформаційного освітнього середовища в отриманні, обробці, трансформації і зберіганні інформації (збільшення об'єму інформації, її наочність, оперативність отримання з

різних джерел та ін.); встановлення за рахунок власної інформаційної поведінки більшої частини зв'язку і взаєморозуміння з учнями та колегами (підвищення авторитету), що сприяє посиленню педагогічного впливу; підвищення не тільки рівня власної професійної діяльності, але і якості навчання, виховання

і розвитку учнів; створення умов для розвитку потреби у використанні інформаційних технологій у практичній діяльності [99].

Велике значення у формуванні інформаційної культури має освіта, яка має формувати нового фахівця інформаційного суспільства,

що володіє наступними вміннями та навичками: диференціації інформації; виділення значущої інформації; вироблення критеріїв оцінки інформації; виробляти інформацію і використовувати її.

Узагальнивши погляди вчених, які досліджували проблему визначення та формування інформаційної культури особистості, можна констатувати, що поняття:

а) не має однозначного тлумачення, так як соціум розглядає його з позицій різних наук - філософії, соціології, психології, інформатики, бібліотекознавства, бібліографознавства, а також семіотики, лінгвістики, культурології тощо;

б) має різні сутнісні ознаки, наприклад, рівень знань, умінь, способів звернення, результат діяльності суб'єкта, міра, ступінь, спосіб.

в) відповідний підхід до формування інформаційної культури педагогічних працівників залежить від різних ознак, позицій та індивідуального підходу до цього питання у закладах освіти, і кожного педагога зокрема.

Ідея вище об'єктивно, тому що підхід до визначення цього поняття диктується рівнем розвитку середовища життя і діяльності людини. Разом з тим, необхідно чітко визначення поняття для

проекування педагогічної технології формування базового рівня інформаційної культури, з яким кожна особистість може жити і плідно парцювати в умовах стрімких змін.

Зростає необхідність впровадження використання сучасних мультимедійних засобів у діяльність всіх закладів освіти, в деяких випадках використання презентаційного методу навчання,

для забезпечення кращої якості освіти в наш «інформаційний» час, де інформація про одне явище змінюється кожну частку секунди. Для якісного формування інформаційної культури особистості необхідна доступність

до сучасних ресурсів оновлення самої інформації. Хоча в наш час значна частина цієї роботи зроблена, все ж потрібно підходити до цього дуже вдумливо і якісно.

НУБІП України

щоб користувачі інформаційних послуг замість самоосвіти не сиділи за мережевими грами і чатами.

Розвиток техніки

каналів зв'язку,

поява можливості миттєвого обміну інформацією з будь-якою точкою світу,

НУБІП України

вміє керувати інформаційними потоками і володіння інформацією сприяють побудові грамотного управління різними процесами.

Саме

в

доступності інформаційних ресурсів ключову роль відіграють заклади

НУБІП України

освіти, будучи невід'ємною частиною інформаційного суспільства та виконуючи масу важливих функцій, зокрема реалізацію права на доступ до інформації, створення та зберігання величезних масивів інформації.

Складові інформаційної культури особистості

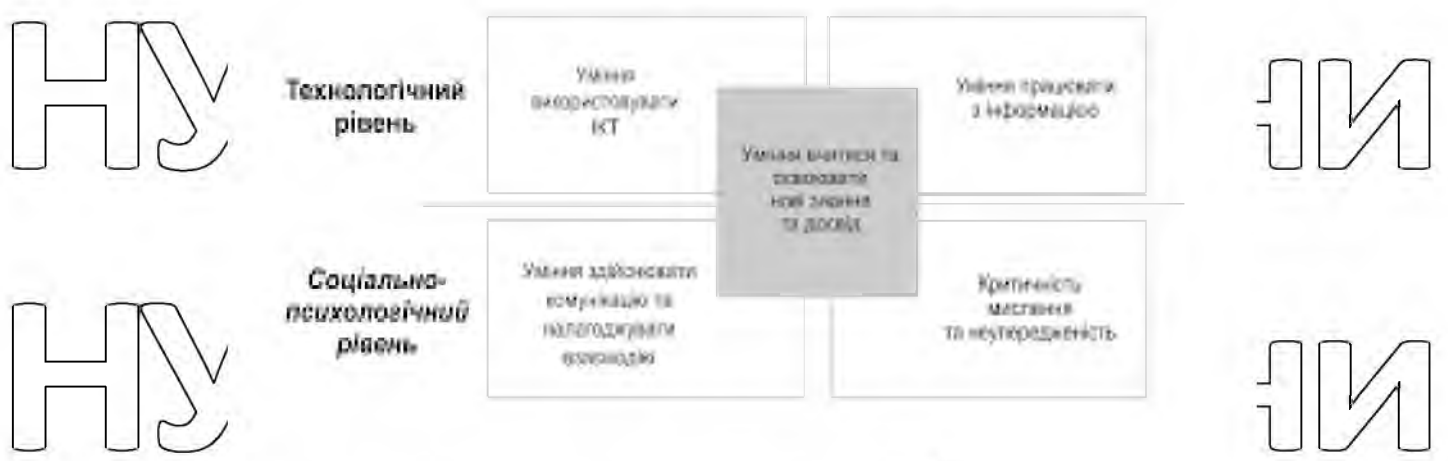

Рис. 1. Складові інформаційної культури особистості

Джерело: [56].

НУБІП України

Всі компоненти інформаційної культури взаємопов'язані та взаємозумовлені. Кожний із них несе в собі певні функції. Виключення будь-якого приведе до

порушення цілісності структури інформаційної культури особистості.

НУБІП України

Ми поділяємо думку Л. Макарова про те, що поняття інформаційної культури

невід'ємною частиною загальної культури особистості, необхідною умовою її існування та розвитку в сучасному інформаційному просторі, це передбачає готовність особистості до опанування нового «інформаційного» способу життя, уміння побудувати власну картину світу, визначити своє ставлення до об'єктів, явищ та процесів, що відбуваються довкола, визначити можливість пізнання та перетворення сучасного інформаційного простору, формувати власний інформаційний світогляд [68].

Когнітивна складова інформаційної культури педагогічного працівника передбачає знання про інформаційне суспільство на глобальному та локальному рівнях та основній тенденції. Враховує можливість використання інформаційно-комунікаційних технологій для вирішення різноманітних практичних

проблем як особистісних, так і суспільного значення, загальні знання в галузі програмної та технічної складової й інформатики, знання з інформаційної безпеки, культури праці та безпеки життєдіяльності під час професійної діяльності. Закладає в основу методи, засоби та методи роботи з різними джерелами інформації та інформацією, поданою в різних формах.

Враховує тенденції в освіті та науці, спричинені інформатизацією на глобальному та локальному рівнях.

Операційно-

змістова складова інформаційної культури педагогічного працівника закладу

освіти передбачає вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології для вирішення різноманітних практичних проблем як особистісних, так і суспільного значення (Інтернет-банкінг, електронне врядування, смарт-технології, соціальні мережі тощо),

працювати з різноманітними технічними засобами окреслених технологій та прикладними програмами загального призначення, захищати себе та своє оточення від інформаційних загроз та небезпек.

Передбачає здатність працювати з інформацією різного виду, поданій у
різній формі, з використанням як традиційних, так і сучасних методів та
засобів, використовувати інформаційно-комунікаційні технології для

вирішення освітніх завдань, використовувати технічні та
програмні засоби освітнього призначення, створювати безпечні та

комфортні умови для роботи всіх учасників освітнього процесу з
урахуванням інформаційно-комунікаційних технологій.

Комунікативна складова інформаційної культури вчителя початкової шк

оли передбачає знання норми культури поведінки та спілкування з
використанням інформаційно-комунікаційних технологій та

дотриманням їх. Закладає в основу створення безпечних і комфортних
умов для роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями та

планування освітньої діяльності з урахуванням гігієнічних і

валеологічних вимог, здійснення інформаційних запитів, вибору джерел.

Ціннісно-рефлексивна

складова інформаційної культури педагогічного працівника передбачає крити
чне ставлення до контенту інформаційних ресурсів, нерозповсюдження та

запобігання поширенню дезінформації та інформації аморального,
протиправного змісту, дотримання інформаційного законодавства,

запобігання комп'ютерній залежності. Закладає в основу прагнення до
постійного підвищення рівня власної інформаційної культури та діяльність у

цьому напрямі, знання основних інформаційно-світоглядних тенденцій

(уподобання, ідеали, переконання тощо) кожного учня зокрема,
уміння їх використовувати та, за необхідності, коригувати.

Оскільки інформаційна культура є ключовим аспектом сучасного

освітнього процесу закладу загальної середньої освіти, її формування має

наскрізний характер. Це дозволяє здійснювати підготовку випускника,
який здатний реалізувати основні завдання, що передбачені концепцією

«Нова українська школа».

У контексті вищезазначеного виникає потреба в управлінні розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Для ефективного використання інформаційно-освітніх технологій у професійній діяльності науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти, розробляючи освітні програми, мають враховувати потребу у формуванні здатності здобувачів вищої освіти до:

- 1) володіння відповідною термінологією, обізнаність із функціональними особливостями і вимогами до технічних пристроїв, що необхідні для успішного встановлення й експлуатації певних програм і забезпечення їхньої сумісності; встановлення, налаштування, видалення операційної системи;
- 2) уміння інстальювати, налагоджувати і видаляти програми; підключати периферійне обладнання і налаштовувати його роботу (зокрема здійснювати мережеві підключення); працювати з об'єктами операційної системи;
- 3) використання програм-браузерів для вирішення практичних завдань: пошуку інформації (пошукові сервери);
- 4) пошук та опрацювання інформації (текстові, графічні, звукові тощо програми-редактори, а також програми-перекладачі, програми-архіватори тощо), поширення та обміну інформацією за допомогою мережевих програм (електронна пошта, соціальні мережі, засоби YouTube та ін.);
- 5) створення мережевих освітніх та інформаційних ресурсів (сайти, блоги, тестові онлайн редактори, мережеві інтерактивні дошки, сторінки та групи в соціальних мережах);
- 6) навчання спільної діяльності (хмарні технології);
- 7) застосування досягнень інформаційного суспільства (геосервіси та програмні середовища для роботи з картами, інтернет-банкінг, електронне врядування, смарт-технології тощо);
- 8) відпрацювання навичок форматування, редагування, зберігання, передачі, знищення файлів різних форматів (мультимедійних, текстових, графічних, табличних форматів);
- 9) знання основних алгоритмічних структур та їхніх властивостей, основ програмування, види, можливості,

основні прийоми роботи в інформаційному середовищі; 10) налагодження захисту комп'ютера (мережі) та використання сучасних цифрових можливостей для цього [74].

Окреслені напрями носять міждисциплінарний характер, оскільки стрімкий розвиток інформаційного суспільства вимагає сьогодні від педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти не лише інформаційної культури, а й культури опрацювання і використання інформації, спілкування в мережі, коректному обміну інформацією тощо.

Потреби часу ставлять вимоги перед педагогічними працівниками на високому рівні забезпечувати взаємодію всіх учасників освітнього процесу (учнів, батьків, педагогів), використовуючи інформаційно-комунікаційні технології й володіючи водночас високим рівнем інформаційної культури.

1.2. Управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти

Помітною рисою сучасності є досить активне використання поняття «культура». Можна без перебільшення констатувати, що цей термін став широко вживаним у всіх формах і на всіх рівнях індивідуальної та суспільної свідомості, в усіх сферах людської життєдіяльності. У широкому використанні поняття «культура» виявляється надзвичайно важлива та істотна риса часу. Опрагнення виділити культурні й некультурні феномени, духовні і бездуховні, моральні й аморальні, вичленувати культуру як особливу частину буття, що характеризує людину і суспільство з боку наявності життєстверджуючих духовно-моральних понять та цінностей, які так необхідні сьогоденню. У понятті «культура» фіксується як загальна відмінність людської життєдіяльності від біологічних форм життя, так і

якісна відмінність історико-конкретних форм цієї життєдіяльності на різних етапах суспільного розвитку, в межах конкретних епох, суспільно-політичних формацій, етнічних та національних особливостей. Серед

найбільш поширених у науковій культурології визначень терміну «культура» можна назвати такі: Культура – як все те, що зроблено

людиною, на відмінну від того, що створила природа (Г.В. Плеханов).

Культура – сукупність матеріальних і духовних благ, створених людиною. Прихильниками такого аксеологічного тлумачення були А.І.

Арнольдів, М.Б. Мітін, М.П. Кім та ін. Культура – сукупність ціннісних

об'єктів, що виникли в результаті людської діяльності. Ця концепція

відома як ціннісний підхід до культури, що визначає її як сукупність досягнень суспільства в його матеріальному й духовному розвитку.

У понятті «культура» фіксується як загальна відмінність людської

життєдіяльності від біологічних форм життя, так і якісна відмінність

історико-конкретних форм цієї життєдіяльності на різних етапах

суспільного розвитку, в межах конкретних епох, суспільно-політичних

формацій, етнічних та національних особливостей.

Семантична багатозначність цього терміна дає змогу

використовувати його в якості характеристики різноманітного спектра

об'єктивних та суб'єктивних станів, процесів і результатів, що властиві

людському буттю. Так, говорять про культуру суспільства й

особистості, про світову і локальну культуру, культуру почуттів і

культуру землеробства, про політичну та фізичну культуру, матеріальну й

духовну, масову, елітарну і, нарешті, про культуру організації та

інформаційну культуру. З огляду на інформаційну природу культури та

особливості сучасного етапу розвитку людства окремої уваги потребує

визначення такого концепту, як «інформаційна культура». Саме вона є

характеристикою інформаційної сфери життєдіяльності людей, у якій ми

можемо відзначити ступінь досягнутого, кількість і якість створеного,

тенденції розвитку, ступінь прогнозування майбутнього, що відображає рівень досягнутого в розвитку інформаційної взаємодії людей.

Іншими словами, інформаційна культура виступає як система матеріальних і духовних способів забезпечення єдності й гармонії у взаєминах людини, суспільства та інформаційного середовища. В даний час інформаційну культуру все частіше трактують як особливий феномен інформаційного суспільства, яку залежно від об'єкта розгляду можна

подати як інформаційну культуру: суспільства, особи та соціальної групи (організації чи окремих категорій споживачів інформації) [74].

Так, інформаційна культура суспільства – поняття, що характеризує світ з погляду збільшення кількості й різноманітності інформації та каналів її розповсюдження, а також розвиток міждержавних комунікаційних каналів, створення глобальної інформаційної

інфраструктури і комунікативних систем з миттєвою передачею консолідованої інформації при одночасному зростанні її значення та збільшення робочої сили працівників, задіяних у збиранні, обробленні, захисті та поширенні інформації в часі та просторі. Саме інформаційна

культура є характеристикою інформаційної сфери життєдіяльності людей, у якій ми можемо відзначити ступінь досягнутого, кількість і якість створеного, тенденції розвитку, ступінь прогнозування майбутнього, вона відображає рівень досягнутого в розвитку інформаційного спілкування людей. Іншими словами, інформаційна культура виступає як система

матеріальних і духовних способів забезпечення єдності й гармонії у взаєминах людини, суспільства та інформаційного середовища.

Інформаційна культура людини – це системне утворення особистості, яке інтегрує знання про основні методи інформаційних технологій,

уміння використовувати наявну інформацію для вирішення прикладних завдань, навички використання персонального комп'ютера і технологій

зв'язку, здібності представити інформацію в зрозумілій для усіх формі, орієнтує на розширення та поновлення знань.

Сучасне суспільство висуває низку вимог до особистості стосовно рівня її інформаційної культури, серед яких: уміння адекватно формалізувати знання; адекватність інтерпретації формалізованих даних

та використання нових інформаційних технологій у своїй життєдіяльності; спроможність ефективно використовувати сучасну комп'ютерну техніку та інформаційні технології, що сприяють

формуванню парадигми інформаційної людини. Фундаментальний суспільний інтерес у цьому контексті полягає у формуванні світоглядної культури, стрижнем якої є інформаційна культура, що органічно

поєднує в собі культуру мислення й мовлення, культуру комунікацій, культуру організації праці, культуру роботи з інформацією в усіх її виявах.

Існують всі підстави виволошувати формування нового поняття “інформаційна культура організації” (підприємства чи установи), суб'єкта управління як керуючої системи, як частки організаційної культури в

аспекті формування загальної культури людства. У більшості випадків кінцевим результатом діяльності організації виступає консолідована інформаційний продукт чи послуга як результат спільної життєдіяльності

людей, система способів їх колективного існування, діяльності та взаємодії, яка спрямована на досягнення спільних в інформаційному середовищі цілей, завдяки знанню законів його функціонування, уміння

орієнтуватися в інформаційних потоках, системах та технологіях, що реалізуються у формі досягнення встановлених суб'єктом управління цілей. Кожен співробітник організації, незалежно від займаємої посади,

пов'язаний у певний технологічний ланцюг щодо розробки інформаційних проєктів, виготовлення інформаційного продукту чи надання інформаційних послуг, мусить мати достатній мінімум компетенцій,

щоб досконало працювати з інформацією, оцінювати її легітимність [84]

У структурі інформаційної культури науковці [6, с. 238] виокремлюють компоненти, які дозволяють краще зрозуміти її сутність:

- загально-пізнавальні компоненти (загально-комунікативні вміння, уміння висловлювати власну думку, організовувати пошук інформації з різних джерел і т. ін.);

- компоненти алгоритмічної культури (уміння складати план діяльності, уміння правильно, чітко та однозначно формулювати власні думки, аналізувати знання і т. ін.);

- компоненти, що пов'язані з навичками оволодіння комп'ютерною технікою (уміння працювати з файловою системою, з прикладним програмним забезпеченням, з Інтернетом і т. ін.);

- компоненти, що включають знання етичних та юридичних норм у галузі інформаційних технологій (знати і не порушувати авторські права на програмні продукти, дотримуватись етичних норм при опублікуванні інформації в Інтернеті, при роботі з електронною поштою і участі в телеконференціях);

- інформаційні компоненти (побудова інформаційної моделі предметної галузі, питання вимірювання та захисту інформації тощо) [78].

В. Кремень вважає, що інформаційна культура керівника являє собою такі мінімальні обсяг і рівень знань, умінь і навичок, які необхідні йому для плідної роботи з інформаційними потоками і масивами, для ефективного використання технічних засобів і технологій збору, збереження, обробки, прийому/передачі, представлення та аналізу інформації з тим, щоб мати змогу формулювати адекватні проблемній ситуації управлінські рішення та здійснювати ефективне управління функціонуванням і розвитком, відповідної організації чи іншої соціальної системи [66, с. 89].

Доречно розвивати інформаційну культуру працівників соціальної сфери на базі концепції В. Краєвського та І. Урнера, згідно з якою зміст

освіти й управлінська культура є елементами змісту освіти за такими чотирма напрямками [1, с. 74 – 75], із-поміж яких виокремлюємо такі:

– розвиток досвіду пізнавальної діяльності у сфері інформаційно-аналітичної діяльності, оскільки інформаційна культура і є її проявом; цей досвід відтворюють у знаннях, уміннях, навичках і здатності пізнання у сфері інформаційно-аналітичної та управлінської діяльності (когнітивний досвід працівників соціальної сфери);

– розвиток досвіду в здійсненні способів інформаційно-аналітичної діяльності як важливої складової чи функції управлінської діяльності працівників соціальної сфери; його зафіксовано в уміннях, навичках і здатності діяти за зразком, шаблоном (наприклад, досвід практичної інформаційно-аналітичної та управлінської діяльності особистості

працівників соціальної сфери з використанням сучасних інформаційних технологій). У цьому й полягає інформаційна грамотність будь-якого сучасного фахівця; – розвиток досвіду творчої інформаційно-аналітичної діяльності (передусім досвід творчої інформаційно-аналітичної та управлінської діяльності працівника соціальної сфери з використання сучасних інформаційних технологій);

– розвиток досвіду емоційно-ціннісного ставлення інформаційно-аналітичної діяльності як суб'єкта управління в системі соціальної роботи, що закріплено у формі особистісних ціннісних орієнтацій, ставлень до інформації та інформаційно-аналітичної діяльності (ціннісно-мотиваційний досвід інформаційно-аналітичної та управлінської діяльності особистості, зокрема педагога та управління). Беззаперечним є те, що кожна складова інформаційної культури працівника соціальної сфери має властиві тільки їй форми, методи, технології та засоби розвитку.

Вважаємо, що розвиток інформаційної культури можна здійснювати через використання проєктно-рефлексивної технології, яка дає змогу розвивати кожен її елемент. При цьому варто врахувати такі аспекти [1, с. 75 – 76]: –

розвиток інформаційної культури можливий лише в практичній інформаційно-аналітичній та управлінській діяльності:

– не вся діяльність може сприяти розвитку зазначеної культури, а лише та, яку виконують із використанням сучасних інформаційних технологій, коли результатом є, з одного боку, виконання працівником

соціальної сфери визначеного завдання як проекту, а з іншого – розвиток інформаційної культури всіх суб'єктів соціальної сфери, у тому числі й працівників соціальної сфери;

– розвиток інформаційної культури підвищує рівень рефлексивних процесів працівників соціальної сфери, що є системним чинником для її інтеграції в професійну інформаційно-аналітичну та управлінську діяльність. Ураховуючи це, відзначаємо, що розвиток рефлексії та саморефлексії в складі інформаційної культури працівників соціальної

сфери обов'язково передбачає самоаналіз та самооцінку власної інформаційно-аналітичної діяльності, реалізовані в поєднанні із сучасними інформаційними технологіями.

С. Каракозов визначає п'ять параметрів інформаційної культури [53, с. 52]:

- інформаційну (комп'ютерну) писемність;
- інформаційну компетентність;
- інформаційний ціннісно-смісловий компонент;
- інформаційну рефлексію;
- інформаційне культуротворення.

Отже, інформаційна потреба працівників соціальної сфери – це усвідомлена мотивація в певних відомостях, даних, поняттях, коли мета діяльності не може бути досягнута без залучення різноманітної додаткової

службової інформації. Саме потреба створює умови для розвитку інформаційної культури. Виділяємо п'ять параметрів інформаційної

культури: інформаційну (комп'ютерну) писемність, інформаційну компетентність, інформаційний ціннісно-смісловий компонент, інформаційну рефлексію та інформаційне культуротворення.

Управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти потребує створення відповідної системи.

Система управління — це соціально-психологічний простір, який опирається на:

— ділові й особисті зв'язки, що регулюють діяльність людей;

— систему професійних і міжособистісних ролей; організаційне підпорядкування цілей і завдань;

— функціональну спеціалізацію та відносну самостійність підрозділів;

— комунікації і координаційну цілісність [63].

Управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти — це розроблення й реалізація заходів необхідних для досягнення показників розвиненості інформаційної культури працівників відповідно до стратегії розвитку закладу.

Завданням управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти є забезпечення:

- відповідного професійного рівня педагогічних працівників вимогам робочого місця, посади;

- умов для мобільності педагогічних працівників як передумови раціональної їх зайнятості і використання;

- можливості просування педагогічних працівників у професійній кар'єрі.

НУБІП України

Висновки до розділу 1

Інформаційна культура стала однією з найважливіших компонент людської культури в цілому. Під культурою у широкому розумінні цього слова (від лат. cultura – виховання, освіта, розвиток) розуміють історично досягнутий рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, який виражений у типах і формах організації життя і діяльності людей, в їх взаємовідносинах, а також у створюваних ними матеріальних і духовних цінностях.

У вузькому значенні культура – це сфера духовного життя суспільства, що охоплює мову, виховання, освіту, науку, літературу, різні види мистецтв, систему релігійних вірувань, а також установи і організації, які забезпечують їхнє функціонування (школи, вищі навчальні заклади, музеї, театри тощо).

Водночас поняття культури використовують для визначення рівня освіченості, вихованості людини, ступеня оволодіння певною галуззю знань або конкретною діяльністю (наприклад, культура мови, праці, поведінки, спілкування, побуту, виробництва, а також права, моральна, естетична культура тощо).

Управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти - це розроблення й реалізація заходів необхідних для досягнення показників розвиненості інформаційної культури працівників відповідно до стратегії розвитку закладу.

НУБІП України

РОЗДІЛ 2

СПЕЦИФІКА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

2.1. Характеристика освітньої та педагогічної діяльності Великокручанської загальноосвітньої школи I-III ступенів

Великокручанська загальноосвітня школа I-III ступенів з січня 2021 року, знаходиться у комунальній власності Пирятинської міської ради та підпорядковується відділу освіти, молоді та спорту Пирятинської міської ради. Установчі документи навчального закладу відповідають чинному законодавству. Річний план роботи школи на навчальний рік обговорюється і затверджується педагогічною радою. На основі річного плану роботи складаються плани роботи педагогічної ради та методичних об'єднань: класних керівників, методичних кафедр початкових класів, природничо-математичних дисциплін, суспільно-гуманітарних дисциплін, учнівського самоврядування, які вирішують конкретні питання або поточні проблеми, які виникають в навчально-виховному процесі та планують різноманітні заходи щодо виконання завдань, які стоять перед школою. Відповідно до річного плану здійснюють планування своєї роботи органи громадського самоврядування: Рада школи, та Батьківські комітети відповідних класів. Така система планування, що заснована на взаємодії всіх ланок, підрозділів та учасників навчально-виховного процесу, забезпечує координацію їх діяльності, єдність вимог, контролю та взаємоконтролю в процесі роботи, сприяє досягненню ефективності та вдосконаленню навчально-виховного процесу і забезпечує планомірний розвиток школи. Річний план роботи школи на 2020/2021 навчальний рік

обговорено та затверджено на засіданні педагогічної ради школи (протокол №6 від 31.08.2020 р.), затверджено наказом директора школи. Питання щодо виконання річного плану розглядалися на засіданнях педагогічної ради, нарадах при директорі, засіданнях методичної ради. На всіх працівників школи заведені особові справи. Книга обліку особових справ ведеться згідно інструкції. Облік руху учнів та ведення алфавітної книги в Великокручанській ЗОШ I-III ступенів проводиться відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 684 «Порядок ведення обліку дітей шкільного віку та учнів». Зарахування учнів до навчального закладу проводиться на підставі заяви батьків або осіб, які їх замінюють, особової справи (крім дітей, які вступають до 1 класу), медичної довідки встановленого зразка.

До першого класу зараховуються діти з 6 років, які за результатами медичного обстеження не мають протипоказань для систематичного шкільного навчання. Відповідно до Інструкції з ведення ділової документації у загальноосвітніх навчальних закладах на кожного учня-першокласника оформлено особову справу. Відрахування учнів здійснюється наказом директора навчального закладу за заявою батьків або в разі отримання учнями повної загальної середньої освіти. У 2020-2021 навчальному році у школі навчалася 129 учнів, у т.ч.: в школі I ступеня – 56 учнів, в школі II ступеня – 59 учнів, в школі III ступеня – 14 учнів. Загальна кількість класів – 11, середня наповнюваність учнів по школі складає 12 учнів, а саме: 1-4 класи – 14 учнів; 5-9 – 12 учнів; 10-11 – 7 учнів.

Всього в Великокручанській ЗШ I-III ступенів працює 18 педагогів (з них один практичний психолог), 0,5 ст. бібліотекар (поєднує за суміщенням вчитель математики та інформатики), 10 працівників обслуговуючого персоналу. З 18 педагогічних працівників мають освіту

повну вищу – 17 (94%); базову вищу – 1 (6%). Педагоги навчального закладу мають наступні кваліфікаційні категорії: «спеціаліст вищої категорії» – 10 (55%), «спеціаліст першої категорії» – 2 (11%); «спеціаліст II категорії» – 5 (28%); «спеціаліст» – 1 (5%). З них мають звання «Старший вчитель» – 2 (11%), вчитель-методист – 4 (22%).

Випускники навчального закладу вчасно отримують документи про освіту. Питання нагородження учнів, переведення та випуску учнів розглядаються на спільних засіданнях педагогічної ради та ради школи, щорічно видаються накази щодо випуску учнів відповідних класів, нагородження окремих учнів похвальними листами та грамотами. За 2020-2021 навчальний рік 12 учнів нагороджено Похвальним листом за високі досягнення у навчанні; 10 учнів отримали свідоцтва про здобуття базової середньої освіти, 9 учнів отримали свідоцтва про здобуття повної, загальної середньої освіти, з них одне з відзнакою та врученням золотої медалі. У школі ведуться книги обліку та видачі документів про освіту і додатків. Великокручанська загальноосвітня школа I-III ступенів здійснює свою діяльність з урахуванням вимог Концепції профільного навчання в старшій школі, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 11.09.2009 №854 «Про затвердження нової редакції Концепції профільного навчання у старшій школі», забезпечує одержання учнями загальної середньої освіти на рівні Державних стандартів. Навчальні плани 10-11 класу реалізують зміст освіти за екологічним профілем. Освітні інтереси учнів задовольняються предметами варіативної складової. Робочий навчальний план Великокручанської ЗОШ I-III ступенів погоджено Радою школи (протокол №5 від 11.06.2020). Варіативна складова робочого навчального плану використана на вивчення у 3-4 класах фінансової грамотності, у 5-9-х класах – «Родинні фінанси», «Російська мова», української мови, хімії, основ здоров'я, християнської етики, «Екологічна абетка», «Аптека природи», «Картографія».

«Креслення»; у 10-11 класах – «Хімічна екологія», «Стилістика української мови», вивчення алгебри, геометрії у 10-11 класах та історії у 10 класі на академічному рівні.

Діяльність школи будується на принципах доступності, гуманізму, демократизму, незалежно від громадських, політичних і релігійних об'єднань, рівності умов кожної людини для повної реалізації її здібностей, таланту, органічного зв'язку з національною історією, культурою, традиціями, диференціації змісту і форм освіти, науковості, розвиваючого характеру навчання, гнучкості і прогностичності, єдності і наступності, безперервності і різноманітності.

Навчально – виховна робота школи у 2020 – 2021 навчальному році була організована згідно:

– Концепції «Нова українська школа»;

– річного плану роботи школи;

– перспективного плану роботи школи;

– планів виховної роботи класних керівників;

– плану роботи бібліотеки;

– планів роботи предметних кафедр;

– плану роботи шкільного МО класних керівників;

– планів гурткової роботи з учнями;

– календарно – тематичного планування з основних наук учителів –

предметників; районної виховної програми «Паростки майбутнього»;

– Статуту школи.

Комплексної програми розвитку Великокручанської ЗОШ I-III ступенів на 2018-2022 роки.

Інформаційне забезпечення діяльності школи здійснювалося в достатньому обсязі. В наявності є:

– Підручники для учнів;

– електронний вісник МОН України;

НУВБІП УКРАЇНИ

- фахові журнали вчителів – предметників та керівників школи;
- художня література поза навчальною програмою;
- наукова, науково-популярна, публіцистична література;

- довідкова література.

НУВБІП УКРАЇНИ

Основним джерелом цифрового інформаційного забезпечення впродовж навчального року були електронні газети відділу освіти, молоді та спорту Пирятинської міської ради, та мережа Інтернет. Діяльність школи висвітлювалась на шкільному сайті «Класна оцінка» та сторінці у Facebook.

НУВБІП УКРАЇНИ

Основними завданнями закладу є виховання патріотів, відданих демократичним цінностям, створення сприятливих умов для навчання, виховання та розвитку учнів, їх здібностей.

НУВБІП УКРАЇНИ

Основні напрямки моєї діяльності, як керівника, у 2020-2021 навчальному році

Перехід на новий рівень володіння вчителями цифровими технологіями та ресурсами для спілкування та викладання навчальних дисциплін в умовах дистанційного навчання.

НУВБІП УКРАЇНИ

Виконання листа МОН України від від 28 серпня 2020 року № 1/9-490 «Щодо створення безпечних умов організації освітнього процесу у 2020/2021 навчальному році.»

НУВБІП УКРАЇНИ

Подальший розвиток професійної компетентності вчителів, взаємозв'язок методичної роботи з самоосвітою вчителів (технології партнерства, модульно-рейтингова система, продуктивне навчання, використання цифрових освітніх платформ), що сприяють підвищенню рівня якості освіти.

НУВБІП УКРАЇНИ

Поетапна інтеграція в навчально-виховний процес концепції «Нова українська школа»

5. Створення режиму потреби в презентації педагогами своїх успіхів через проведення районних семінарів – практикумів, відкритих уроків,

наукових конференцій, виступи на засіданнях педагогічної та методичної рад з використанням положень НУШ.

6. Підвищення результативності НВП через, підвищення рівня мотивації, необхідних навчальних ЗУН учнів, підготовку до ЗНО, участі в олімпіадах, конкурсах, МАН.

7. Контроль за виконанням « Батьківського замовлення», врахування зауважень і пропозицій творчої групи батьків при Раді школи, створення безконфліктного колективу.

8. Створення достатнього матеріально-технічного забезпечення для реалізації потенціалу учасників НВП використавши для цього можливості соціокультурного комплексу, активізація позакласної спортивно-масової роботи.

9. Поліпшення якості роботи шкільної психологічної служби .

10. Дієве виконання всіма учасниками НВП своїх обов'язків, активізація роботи з батьками на вирішення проблем навчання та виховання учнів, широке залучення батьків та жителів села до навчання та виховання учнів, побудову моделі виховної роботи відповідно до програми « Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів ЗНЗ України».

11. Зменшення захворюваності учнів шляхом створення комфортних умов навчання та відпочинку, проведення поглиблених медичних оглядів, профілактичну роботу шкільної медсестри.

Школа має електронну пошту, власний веб-сайт, сторінку у facebook. Освітня стратегія установи підпорядкована стратегії розвитку району і спрямована на забезпечення умов функціонування і розвитку загальної середньої освіти, підвищення якості освітніх послуг з урахуванням вимог суспільства, стану соціально-економічного розвитку, запитів і потреб громадян.

Керуючись Постановою Головного санітарного державного лікаря України від 23.04.2021 № 4 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», власного Статуту школи, директором школи були видані накази по школі про організацію дистанційного навчання, від 21.12.2020 №85 «Про організації освітнього процесу у школі у період запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID – 19, спричиненої корона вірусом SARS Co V – 2», від 04.01.2021 №5 «Про запровадження дистанційного навчання в школі», від 12.02.2021 №23 «Про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання», від 26.03.2021 №35 «Про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання», що визначили особливості провадження освітнього процесу.

З переходом на дистанційне навчання в умовах карантину школа напрацювала власні підходи до контролю та оцінювання результатів навчання, моніторингу якості організації онлайн-уроків, їх змістового наповнення, нормативів щодо обсягу, характеру та часу виконання домашніх завдань з використанням таких ресурсів як «Класна оцінка», «Нові знання», «Всеукраїнська школа онлайн», GoogleClassroom, Viber, електронна пошта та інші.

Було надано покрокові інструкції батькам та дітям стосовно того, як організувати самостійну роботу вдома, дотримуючись звичного режиму як при очному навчанні та водночас не забуваючи про відпочинок, чітко визначено, як відбуватиметься навчання та забезпечуватиметься зворотний зв'язок, а також забезпечено виконання освітніх програм, зокрема шляхом організації освітнього процесу із використанням

технологій дистанційного навчання, що не передбачає відвідування школи учнями.

Виставлення оцінок та зазначення тем здійснювалося відповідно до безпосередньо проведених навчальних занять у дистанційному режимі через електронні та інші наявні засоби; у класному журналі із зазначенням певної дати фіксувалися лише навчальні заняття, що були фактично проведені за безпосередньою участю здобувачів освіти.

На підставі результатів опанування учнями матеріалу тем впродовж їх вивчення з урахуванням поточних оцінок, оцінок під час дистанційного навчання, різних видів навчальних, контрольних письмових робіт та навчальної активності школярів учителями-предметниками виставлені тематичні оцінки, а на основі їх середнього арифметичного значення виставлено оцінки за рік. Врахована динаміка особистих навчальних досягнень учнів з предметів впродовж семестру, важливість тем, тривалість їх вивчення, складність змісту, тощо. При цьому проведення окремих тематичних атестацій при здійсненні відповідного оцінювання не проводилося.

Навчальні досягнення учнів з факультативних, групових занять фіксуються в журналах, і не оцінюються в обов'язковому порядку.

З метою якісного оцінювання навчальних досягнень учнів та для забезпечення оптимальної організації виконання обов'язкових письмових робіт адміністрацією школи складено графік їх проведення.

Учні школи на кінець 2020/2021 навчального року оцінено відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи та критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів основної й старшої школи та в період дистанційного навчання.

Згідно з річним планом роботи школи, з метою вивчення знань, умінь і навичок учнів та стану викладання предметів, в кінці 2020/2021

020										8
/20	,	,	,	,1	,9	,9	,9	,1	,0	
21	0	0	0							

За зазначеними даними результатів навчальних досягнень констатується ріст якості знань у 5,7,11 класах і зниження рівня, 6,8 класах, у 9 і 10 класах залишився таким, як і в попередньому навчальному році. Використовуючи індивідуальні, групові та фронтальні форми опитування, здійснено поточне оцінювання знань учнів з предметів інваріантної та варіативної складової робочого навчального плану. Аналіз рівня навченості продемонстрував, що кількість учнів високого рівня в 2020 – 2021 н. р. в порівнянні з попереднім роками збільшився з 11 до 12 учнів, достатнього зменшився з 43 до 33 учнів, середнього рівня зменшилась з 42 до 37 учнів, а початкового рівня збільшилося з 7 до 10 учнів, але потрібно враховувати що у 2021 році менша кількість учнів, яким виставлялись оцінки.

Таблиця 20

Аналіз рівня навченості по предметах в класах за 2020 – 2021 навчальний рік продемонстрував кількісний і якісний склад учнів школи

№ з/п	Клас	Кількість учнів	Рівень навченості			
			Високий	Достатній	Середній	Початковий
1		19	2	3	2	2
2		1	4	4	5	-

		3					
3		2	1	2	2	6	2
4		1	1	2	3	3	3
5		3	1	1	2	7	3
6		0	1	-	4	6	-
7	0		5	-	2	3	-
8	1		9	1	3	5	-
В сього		2	9	2	3	7	10
%		00	1	3	5,9	0,2	10,
	-						9

Традиційно вищий середній бал мають предмети спортивно-естетичного циклу, нижчий – предмети природничо-математичного циклу.

На основі моніторингу навчальної діяльності був здійснений аналіз успішності та якості навчання по класам і з предметів.

Якість та успішність знань 2020-2021 н. рік

Таблиця 3
Якість знань учнів за 2020-2021 навчальний рік

п/п	Клас	Якість знань	Успішність знань
	4	79	89
	5	62	100
	6	33	83
	7	36	86
	8	23	77
	9	40	100
	10	33	100
	11	29	100
0	9	40	100

Проаналізувавши стан успішності учнів окремо по класах, адміністрація дійшла висновку, що в кожному класі є резерв учнів, які б могли досягти свого основного рівня. Так, на високому та достатньому рівні можуть навчатися ряд учні, які мають достатній і середній рівень знань з декількох предметів.

Таблиця 4

Аналіз якості рівня навчальних досягнень учнів

Предмет	Якість знань(%)	Успішність знань(%)

п/п			
	Українська мова	69	96
	Українська література	74	96
	Англійська мова	71	100
	Зарубіжна література	75	93
	Математика	49	95
	Алгебра	48	92
	Геометрія	48	90
	Історія України	54	98
	Всесвітня історія	48	98
0	Правознавство	70	100
1	Природознавство	85	100
2	Біологія	70	97
3	Географія	70	93
4	Фізика	52	99
	Хімія	50	90

5			
6	Фізична культура	100	100
7	Музика	92	100
8	Образотворче мистецтво	94	100
9	Інформатика	78	100
0	ЗУ	100	100
1	Труд навчання	96	100
2	Основи здоров'я	92	100
3	Креслення	70	96
4	Мистецтво	92	97
5	Астрономія	100	100
6	Громадянська освіта	60	100
	Картографія	38	93

8			
9	Середній результат	55	90

Аналіз якості рівня навчальних досягнень учнів показує, що причинами виникнення проблем щодо динаміки успішності є низька мотиваційна основа учнів і батьків, недостатній моніторинговий супровід навчально-виховного процесу, низька активність навчання в період дистанційного навчання, недостатня система роботи зі слабостигаючими учнями й учнями, які пропускають заняття через хворобу, недостатній зв'язок учителів із батьками, несвочасне повідомлення батьків про рівень успішності дітей через щоденники. Фактором негативного впливу на рівень навчальних досягнень учнів залишається недостатнє володіння і практичне втілення педагогічними працівниками таких важливих педагогічних компетентностей як комунікативна, компетентність самоосвіти і саморозвитку, продуктивної та творчої діяльності.

Аналіз стану виховної роботи у Великокручанській загальноосвітній школі I-III ступенів за 2020 – 2021 навчальний рік показав, що педагогічний колектив у своїй роботі використовує основні нормативні документи про школу, плідно працює у напрямку національно-патріотичного громадянського та екологічного виховання учнів, формування у них свідомого ставлення до навчання і праці, створення життєдіяльних класних колективів. Виховна робота педагогічного колективу підпорядкована темі «Створення життєвих компетентностей учнів на всіх етапах становлення особистості». Реалізуючи цю тему, педагоги використовували різноманітні форми та методи. Адаптація учнів I пройшла без ускладнень та проблемних моментів, на разі виникнення класний керівник ефективно їх вирішувала. Діти I класу мали

потенціал знань з дошкільного закладу, а тому більшість дітей виявили інтерес до знань. За результатами психолого-педагогічної діагностики учні 5 класу пройшли адаптація учнів у школі II ступеня. Адаптація пройшла задовільно, вони не відчують дискомфорту, страху, розгубленості, але навчаються не в повну міру своїх сил.

Актуальним і таким, що потребує контролю з боку адміністрації, залишається взаємо - відвідування уроків учителями початкової школи і учителями, які читають предмети в 5 класі з метою наступності і надання допомоги, зокрема по новим критеріям оцінювання. Про це йдеться мова на кожній нараді, засіданнях ШМК вчителів початкової ланки. Та чомусь результатів не спостерігається.

Адміністрація закладу приділяла належну увагу методичній роботі класних керівників. З цією метою було організовано роботу методичного об'єднання класних керівників. Протягом навчального року було проведено чотири засідання, на яких розглядалися питання: «Про визначення основних напрямків методичної та виховної роботи, затвердження перспективного плану роботи методичного об'єднання класних керівників на 2020/2021 навчальний рік», «Про методичні рекомендації щодо проведення Першого уроку у 2020/2021 навчальному році», «Про обмін досвідом щодо підвищення рівня превентивної роботи у класному колективі», «Про ефективну взаємодію дитини із сучасною системою медіа у процесі становлення її як особистості», «Про адаптацію учнів 5 класу до середньої ланки», «Про використання інноваційних технологій у виховній роботі», «Про впливи реалізації комплексної програми з національно-патріотичного виховання «Виховуємо дитину – будуємо країну» в 2020/ 2021 н.р., «Про профілактику правопорушень та насильства серед неповнолітніх, « Про роль класного керівника у підвищенні правової компетентності учнів та батьків (обмін досвідом) ». У листопаді 2020 на педагогічній раді № 7 було розглянуто питання «Про

НУБІП УКРАЇНИ

ефективну взаємодію дитини із сучасною системою медиа у процесі становлення її як особистості». Учителі провели майстер-класи, на яких продемонстрували методи і форми роботи з використанням медиа у позакласній роботі.

НУБІП УКРАЇНИ

Над реалізацією мети і завдань виховної роботи у школі працювало 4 класні керівники 1 - 4 класів, 7 класних керівників 5 - 11 класів, педагог - організатор, практичний психолог, заступник директора з НВР, соціальний педагог.

НУБІП УКРАЇНИ

Класні керівники в основному володіє методикою планування. Усі класні керівники складають психолого-педагогічні характеристики класу, формуєть чіткі цілі та завдання виховання. Реалізуються завдання з виховання, перш за все, під час проведення виховних годин: у початковій школі – 20 – 30 хв; у 5 – 7 класах – 30 – 45 хв; у 8 – 11 класах –

НУБІП УКРАЇНИ

45 хв. На таких виховних заходах різними засобами і методами класні керівники розширюють світогляд учнів, пізнання прекрасного в природі, людині.

НУБІП УКРАЇНИ

Пріоритетними напрямками роботи були:

- формування особистих рис громадян України, національної свідомості та самосвідомості учнів;
- виховання поваги до Конституції та законодавства України, державної символіки;

НУБІП УКРАЇНИ

- формування високої мовної культури, оволодіння українською мовою;
- виховання свідомого ставлення до навчання, розвитку пізнавальної активності та культури розумової праці;

НУБІП УКРАЇНИ

- збереження повноцінного фізичного розвитку учнів, охорони та зміцнення здоров'я;
- формування екологічної культури учнів, гармонії їх відносин з природою.

створення умов для творчого розвитку природних обдарувань дитини, залучення учнів до різноманітної діяльності, самореалізації; посилення уваги до питань морально-естетичного виховання, створення системи успішної профілактики відхилень у поведінці учнів;

покращення психолого-педагогічної допомоги дітям, батькам, сім'ям, організація педагогічно-доцільної системи учнівського самоврядування;

Визначення даних напрямків і завдань виховної роботи було зроблено завдяки всебічному вивченню соціально - педагогічних умов діяльності школи. Були вивчені і проаналізовані контингент учнів (складено соціально-педагогічний паспорт), зроблено аналіз педагогічних кадрів, зокрема класних керівників.

Також на початку навчального року було створено банк даних дітей, які потребують соціального захисту, опіки, складено соціальні паспорти класів, школи, вивчено стан охоплення учнів у гуртках, секціях у позаурочний час, проведено роботу по залученню учнів до них. Протягом року була проведена значна робота з учнями, які мають девіантну поведінку. З ними проводилась психолого-педагогічна корекційна робота, організовувалися зустрічі з Грицай Мариною Василівною, старшим інспектором сектору ювенальної превенції Лубенського РВП, яка проводила роз'яснювальну роботу щодо наслідків неправомірної поведінки, вживання ненормативної лексики та ін.

Усі класні керівники багато уваги приділяють своїм учнівським колективам, індивідуальній роботі з дітьми, організації позаурочної пізнавальної діяльності, укріпленню контактів з батьками, взаємодії з учителями – предметниками.

Велика увага приділялась питанню охорони дитинства. У соціально-педагогічному паспорті школи відображені всі категорії дітей,

які можуть потребувати і потребують допомоги. Ці діти користуються особливою увагою. Класні керівники та психолог Хижко Н.О. вивчали умови їх проживання, матеріальний стан сімей, де вони виховуються. При потребі надавалась необхідна допомога.

Виховна робота колективу протягом 2020-2021н.р. серед учнів 1-11-х класів будувалася за місячниками згідно з Основними орієнтирами виховання та формування ціннісного ставлення до суспільства і держави, культури та мистецтва, природи, праці, сім'ї, родини та людей, до себе.

Основна увага педагогів школи протягом проведених місячників: «Місячник ПДР «Увага! Діти на дорозі!»» (у вересні), «Місячник здорового способу життя» (у жовтні), «Місячник профілактики та запобігання випадків травматизму та правового виховання «Закон обов'язковий для всіх»» (у листопаді), «Місячник дотримання вимог БЖД та охорони праці

під час новорічних та різдвяних свят в зимовий та канікулярний період»» (у грудні), «Місячник основ безпеки життєдіяльності та ціннісного ставлення до людини» (січень), «Місячник родинно – сімейного виховання» (березень), «Місячник ціннісного ставлення до природи»

(квітень), «Місячник військово – патріотичного виховання» (травень) була приділена вихованню у школярів ціннісного ставлення до суспільства та держави, сім'ї, родини, людей, національно-патріотичному та моральному вихованню, формуванню в учнів почуття патріотизму та національної самосвідомості, військово-патріотичному та громадянському вихованню, формуванню гуманістичних цінностей.

Активними були учні школи в заходах, по реалізації основних напрямків виховної роботи.

В напрямку ціннісне ставлення до себе(сформованість життєвих компетенцій, активної життєвої позиції за рахунок участі в спортивних родинних змаганнях), були проведені виховні години в рамках тижнів: олімпійський урок «Діти – олімпійська надія України», до Дня здоров'я,

присвяченому Всесвітньому дню туризму «Туристичні змагання» (Арсененко А.П.), ; спортивні змагання «Ми нащадки козаків» «Знати, щоб жити!» (Хижко Н.О.), «Мої права та обов'язки» (кл.кер. 11 класу

Оришич В.О.), тематичний діалог «У країні дорожніх знаків»(кл.кер. 9 класу Кулініч С.М.), моделювання розвивально-виховних ситуацій

«Дорога – не місце для гри» (Арсененко Л.П., кл.кер. 3 класу); виховні години: « Ми відповідальні за тих, кого приручили » (Правдивець Л.М.,кл.кер. 6 класу); «Наші друзі менші » (Панченко Н.О.кл.кер. 5 класу), « Характер людини, як він формується », бесіди: «Тонка межа

вчинку та злочину» (Оришич В.О., кл.кер. 11 кл.), «Декларація прав та обов'язків дитини».(Хижко Н.О., кл.кер. 10 класу), «Знати, щоб жити» (Вітем Л.А., кл.кер. 8 кл.), «Мое майбутнє в моїх руках» (Арсененко А.П., кл.кер. 7 кл.), «Булінг – це не жарти» (Кулініч С.М., кл.кер. 9 кл.).

Важка робота з організації превентивного виховання проводилася у позаурочний час класними керівниками. На таких заняттях класні керівники формували в учнів правові знання, які є підґрунтям для формування правової свідомості. Допомогали учням співвідносити свої вчинки і поведінку своїх товаришів не лише із загальновідомими моральними нормами, а й з вимогами законів, коригувати свою поведінку, змінювати її у правильному напрямі. Були проведені тижні здорового способу життя, тиждень безпеки життєдіяльності, тиждень протипожежної та техногенної безпеки: «Відпочинок на льоду. Основні правила безпеки під час зимового відпочинку Катання на ковзанах. Ополонка», «Переохолодження. Допомога під час переохолодження або обмороження».

Ціннісне ставлення особистості до сім'ї, родини, людей були проведені виховні години. Сформованість соціально-комунікативних компетенцій. Бесіди, круглий стіл, дискусії: «Розмова про важливе» (Оришич В.О., кл.кер. 11 кл.), «Спілкуймося про вічне» (Вітем Л.А., кл.кер. 8 кл.), «Моя родина – це моя гордість» (Кулініч С.М., кл.кер. 9 кл.), «Моя родина – це моя гордість» (Кулініч С.М., кл.кер. 9 кл.).

Важка робота з організації превентивного виховання проводилася у позаурочний час класними керівниками. На таких заняттях класні керівники формували в учнів правові знання, які є підґрунтям для формування правової свідомості. Допомогали учням співвідносити свої вчинки і поведінку своїх товаришів не лише із загальновідомими моральними нормами, а й з вимогами законів, коригувати свою поведінку, змінювати її у правильному напрямі. Були проведені тижні здорового способу життя, тиждень безпеки життєдіяльності, тиждень протипожежної та техногенної безпеки: «Відпочинок на льоду. Основні правила безпеки під час зимового відпочинку Катання на ковзанах. Ополонка», «Переохолодження. Допомога під час переохолодження або обмороження».

Ціннісне ставлення особистості до сім'ї, родини, людей були проведені виховні години. Сформованість соціально-комунікативних компетенцій. Бесіди, круглий стіл, дискусії: «Розмова про важливе» (Оришич В.О., кл.кер. 11 кл.), «Спілкуймося про вічне» (Вітем Л.А., кл.кер. 8 кл.), «Моя родина – це моя гордість» (Кулініч С.М., кл.кер. 9 кл.), «Моя родина – це моя гордість» (Кулініч С.М., кл.кер. 9 кл.).

Важка робота з організації превентивного виховання проводилася у позаурочний час класними керівниками. На таких заняттях класні керівники формували в учнів правові знання, які є підґрунтям для формування правової свідомості. Допомогали учням співвідносити свої вчинки і поведінку своїх товаришів не лише із загальновідомими моральними нормами, а й з вимогами законів, коригувати свою поведінку, змінювати її у правильному напрямі. Були проведені тижні здорового способу життя, тиждень безпеки життєдіяльності, тиждень протипожежної та техногенної безпеки: «Відпочинок на льоду. Основні правила безпеки під час зимового відпочинку Катання на ковзанах. Ополонка», «Переохолодження. Допомога під час переохолодження або обмороження».

Ціннісне ставлення особистості до сім'ї, родини, людей були проведені виховні години. Сформованість соціально-комунікативних компетенцій. Бесіди, круглий стіл, дискусії: «Розмова про важливе» (Оришич В.О., кл.кер. 11 кл.), «Спілкуймося про вічне» (Вітем Л.А., кл.кер. 8 кл.), «Моя родина – це моя гордість» (Кулініч С.М., кл.кер. 9 кл.), «Моя родина – це моя гордість» (Кулініч С.М., кл.кер. 9 кл.).

Важка робота з організації превентивного виховання проводилася у позаурочний час класними керівниками. На таких заняттях класні керівники формували в учнів правові знання, які є підґрунтям для формування правової свідомості. Допомогали учням співвідносити свої вчинки і поведінку своїх товаришів не лише із загальновідомими моральними нормами, а й з вимогами законів, коригувати свою поведінку, змінювати її у правильному напрямі. Були проведені тижні здорового способу життя, тиждень безпеки життєдіяльності, тиждень протипожежної та техногенної безпеки: «Відпочинок на льоду. Основні правила безпеки під час зимового відпочинку Катання на ковзанах. Ополонка», «Переохолодження. Допомога під час переохолодження або обмороження».

кл.кер. 8 кл.), «Собори наших душ» (Кулініч С.М., кл.кер. 9 класу), «Любов'ю дорожити вмійте» (Хижко Н.О., кл.кер. 10 кл.), «Людське життя як найвища цінність» (Оришич В.О., кл.кер. 11 класу).

Ціннісне ставлення до праці. Рейди, бесіди, рольові ігри:

«Допоможи книзі!», «Традиції української родини», «Професії від А до Я», «Економність та господарність – ознака культури», «Ми – знаємо, ми – вміємо, ми – зможемо!»; години спілкування: «Життя без конфлікту»

(Вітем Л. А., кл.кер. 8 класу), «Дружити вміти ми повинні» (Арсененко

Л.П., кл.кер. 3 кл.), «Найважливіше в житті людини – бути Людиною»

(Хижко Н.О., кл.кер. 10 класу), «Кращий мамин помічник» (Арсененко

Л.П., кл.кер. 3 кл.) «Не згасне вогнище рідинне» (Савченко І.В., кл.кер. 2

кл.), «Ціна однієї хвилини» (Вітем Л.А., кл.кер. 8 кл.), «Ваш вибір:

можу+хочу+треба» (Хижко Н.О., кл.кер. 10 кл.), «Освіта і професія»

(Оришич В.О., кл.кер. 11 кл.), прес-конференції: «Риси та якості фахівця»

(Кулініч С. М., кл.кер. 10 кл.), «Чи обов'язково бути студентом?» (Оришич

В.О., кл.кер. 11 кл.) та ін..

Ціннісне ставлення до природи. В рамках предметних тижнів

проходили дні здоров'я, акції, конкурси: «Знай, люби, бережи»,: «Я –

господар школи», «Посади дерево», «Добра зима», «І одвіничка», «За

чисте довкілля», «Чисті класні кімнати», «Збережімо питну воду»,

«Дерево пам'яті». Учні школи взяли участь у найбільшому уроці у світі з

екології та кліматичних змін «Планета – мій дім», екоуроці з ентом

ЧЕПУВРРРУНОМ. Учні всіх класів долучилися до години милування

природою

Ціннісне ставлення до суспільства і держави. Єдині уроки, уроки

мужності: «Забуттю не підлягає», «Пам'ятаймо героїв майдану»,

«Козацькі розваги», «Конвенція ООН та Конституція України про права

дітей», «Збережемо наш скарб – рідну мову», акції: «Запали свічку»,

«Герої живуть поруч» (зустріч з воїнами АТО); інформаційні хвилини:

«21 вересня – Міжнародний день миру, «22 вересня – День партизанської слави», «Бібліотека – ліки для душі» (до Всесвітнього дня бібліотек – 30 вересня), «Покрова – одне з найголовніших свят», «9 листопада – День української писемності та мови», «21 листопада – День гідності та свободи», «28 листопада – День пам'яті жертв голодомору та політичних репресій», «Герої-ліквідатори» (до Дня вшанування учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС), Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту (27 січня), День пам'яті героїв Крут (29 січня), День Героїв Небесної Сотні (20 лютого), 35 річниця трагедії на Чорнобильській АЕС (26 квітня), День Пам'яті та Примирення (8 травня), День Перемоги (9 травня).

Загальношкільні свята: День знань, фотовиставка «Здоровим бути модно», «Ми нащадки козаків», Перегляд документального фільму «Рейд. Сила нескорених» та програми Захисник Вітчизни № 164 (вшанування жертв голодомору та політичних репресій, тиждень права, волонтерська діяльність, уроки патріотизму, декада національно-патріотичного виховання в рамках Дня захисника України, Дня українського козацтва, свята Покрови й визволення Пирятинщини від нацистських загарбників, виховні заходи до Дня Гідності та Свободи, новорічні свята, День Святого Миколая, День святого Валентина, 8 Березня «Мамине свято», майстер-клас «Листівочка для матусі», День Пам'яті та Примирення, Останній дзвоник.

Проведено акції: «Ми сортуємо сміття», «Я – господар школи», «Ветеран поруч», «Вчитель не повинен бути самотнім» (привітання вчителів-пенсіонерів із професійним святом), «Пам'ятник», «Гілка пам'яті»

В школі проведено навчально – виховні декади, місячники, предметні тижні з фізкультури «Олімпійський тиждень» (вересень, вчителі Арсененко А.П.), декади: вчителів музики та педагогів

В школі проведено навчально – виховні декади, місячники, предметні тижні з фізкультури «Олімпійський тиждень» (вересень, вчителі Арсененко А.П.), декади: вчителів музики та педагогів

В школі проведено навчально – виховні декади, місячники, предметні тижні з фізкультури «Олімпійський тиждень» (вересень, вчителі Арсененко А.П.), декади: вчителів музики та педагогів

організатора, фізико – математичних предметів (Листопад, вчителі математики, фізики, інформатики), вчителів початкових класів, трудового навчання та мистецтва (Вітем Л.А., Месковцова С.М.), тиждень англійської мови, зарубіжної літератури (Правдивець Л.М., Кулініч С. М.), Європейський тиждень (Кулініч С.М.)

В школі постійно проводиться робота з батьками, сім'ями, що опинилися в складних життєвих умовах, дітьми під опікою. З метою профілактики правопорушень та правового виховання учнів, що ґрунтується на знанні законів, прав та обов'язків та вмілому застосуванні їх в повсякденному житті традиційно проводиться тиждень правових знань та місячник «Антиалкогольної, антинаркоманійної та правової пропаганди», в ході яких були проведені вікторини, правовий турнір, організована зустрічі з інспектор ювенальної превенції Грицай Мариною Василівною.

Успіх виховного процесу залежить від стосунків між педагогом і учнем, які повинні будуватися на підставі співдружності і ділового партнерства. Вчитель і учень – рівноправні суб'єкти навчально-виховної діяльності. Тому слід більшу увагу приділяти стимулюванню внутрішньої і зовнішньої активності учнів, їх оптимальної участі в суспільній діяльності у справі виховання. Усім потрібно попрацювати над покращенням поведінки учнів, з запізненнями на уроки, долучати до даних проблем батьків. Всім класним керівникам продовжити роботу над впровадженням освітньо – виховного проєкту з громадянсько – патріотичного виховання « Наш край – наша колыска ». Потребує уваги оформлення класних кімнат. Необхідно звернути увагу на наявність і оформлення кімнати шкільного самоврядування. Класні керівники недостатньо залучають до співпраці батьків учнів.

У 2020-2021 навчальному році методична робота в школі здійснювалася з метою реалізації основних положень розпорядних

документів та комплексних програм розвитку освіти Міністерства освіти і науки України, департаменту освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації, відділу освіти, молоді і спорту Пирятинської райдержадміністрації (в подальшому Пирятинської Міської Ради), з метою підвищення ефективності організації навчально-виховного процесу, вдосконалення педагогічної майстерності вчителів, а також відповідно до завдань, визначених у наказі по школі № 62 від 10.09.2020 «Про структуру і організацію методичної роботи в навчальному закладі в 2020 – 2021 н. р.»

Методична робота передбачала цілісну систему підвищення науково-теоретичного і загальнокультурного рівнів учителів, їх психолого- педагогічної підготовки і була спрямована на рішення трьох основних питань: інноваційний розвиток школи, сприяння індивідуальній педагогічній діяльності та розвитку творчої особистості вчителя, створення безпечного освітнього середовища.

Методична робота в школі являє собою цілісну, створену на наукових досягненнях, надбаннях передового досвіду й конкретному аналізі проблем учителів систему взаємопов'язаних заходів, дій і засобів, спрямованих на всебічне підвищення професійної майстерності кожного вчителя школи, на збагачення й розвиток творчого потенціалу педагогічного колективу в цілому, на досягнення оптимальних результатів навчання, виховання й розвитку конкретних учнів, класів.

Робота була спланована на основі аналізу якісного складу педагогічних кадрів, враховуючи діагностичний аналіз, з метою підвищення кваліфікації і професійної майстерності педагогічних кадрів у міжкурсовий і міжзастаційний період, розвитку творчої активності педагогів, підвищення їх професійної компетентності, широкого впровадження досягнень педагогічної науки і педагогічного досвіду, нових педагогічних та інформаційно – комунікаційних технологій,

успішній реалізації завдань модернізації змісту роботи з педагогічними кадрами з урахуванням концептуальних змін у системі загальної середньої освіти.

Напрацьовані власні підходи до контролю та оцінювання результатів навчання, моніторингу якості організації онлайн-уроків, їх змістового наповнення, нормативів щодо обсягу, характеру та часу виконання домашніх завдань; надані покрокові інструкції батькам та дітям стосовно того, як організувати самостійну роботу вдома, дотримуючись звичного режиму як при очному навчанні та водночас не забуваючи про відпочинок; налагоджено навчання та забезпечення зворотного зв'язку, а також забезпечити виконання освітніх програм, зокрема шляхом організації освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання.

Використання технологій дистанційного навчання відбувалося з урахуванням матеріально-технічних можливостей школи. Були рекомендовані для здійснення обміну навчальними матеріалами будь-які пристрої та інструменти, зокрема мобільний телефон, за допомогою якого були організовані спільноти учнів і батьків по класах в соціальних мережах, мобільних додатках, електронна пошта, вебсайт школи, онлайн-консультації з учнями та їх батьками з питань дистанційного навчання, розміщення завдань, перевірних робіт на сайтах «Класна оцінка», «Нові знання»; для підсилення Всеукраїнська школа онлайн, відео-уроки, канал YouTube, [liveworksheet](#), [Wordwall](#), [Zoom](#), [Kahoot](#), [GoogleMeet](#).

Цілеспрямована робота педагогічного колективу над науково-методичною темою «Педагогічний вплив на розвиток соціальної компетентності особистості» виступає одним із домінуючих чинників примноження перспективного педагогічного досвіду. Протягом навчального року тривав активний пошук нових форм і функціональних структур з підготовки вчителя в загальнометодичному, психолого-

педагогічному та науково-теоретичному аспектах. Адміністрація школи на належному рівні вирішує проблему забезпечення працівників загальнопедагогічною та фаховою інформацією: вільний доступ до мережі Інтернет у кабінеті інформатики, онлайн-навчання, участь у вебінарах і науково-практичних конференціях.

Протягом 2020-2021 н.р. було організовано роботу трьох шкільних методичних кафедр вчителів-предметників (суспільно-гуманітарної, природничо-математичної, спортивно-естетичної) та методичного об'єднання класних керівників, затверджено плани їхньої роботи, методичні теми, над якими працювали ШМК, визначено керівників з числа досвідчених педагогів. Робота методичних кафедр та методичного об'єднання класних керівників була спрямована на удосконалення методичної підготовки, фахової майстерності вчителя, удосконалення

методики проведення уроку в тому числі в рамках дистанційного навчання. Діяльність ШМК було сплановано на основі річного плану роботи школи. Кожне з ШМК і методичне об'єднання класних керівників провело по 4 засідання, робота яких будувалася за окремими планами. На

запланованих засіданнях методичних кафедр і об'єднання обговорювалися як організаційні питання (рекомендації МОН України, зміни у навчальних програмах, підготовка і участь в конкурсах і онлайн-олімпіадах, предметних тижнях, онлайн-уроках), так і науково-методичні питання. Протягом року проводилися методичні оперативки з метою

ознайомлення з нормативними документами, державними стандартами викладання окремих предметів, передовим педагогічним досвідом, новинками методичної літератури, умовами проведення дистанційного навчання, оцінювання навчальних досягнень учнів в умовах дистанційного

навчання, робота з класними журналами тощо. З метою загальної теоретичної підготовки педагогічного колективу впродовж року були проведені круглі столи ШМК з питань методичної теми школи, визначено

результати роботи. Кожен керівник методичного підрозділу ретельно проаналізував діяльність предметної кафедри, визначив пріоритети в методичній роботі на наступний навчальний рік: систематична робота з обдарованими учнями, поширення педагогічного досвіду через публікації в фахових виданнях, узагальнення досвіду через портфоліо вчителя-предметника, удосконалення методики проведення уроків під час дистанційного навчання, тощо. Взаємодією усіх підрозділів координувала методична рада школи на чолі з заступником директора школи з НВР Г. Даниленко.

Роботу методичної ради школи було організовано за кількома напрямками:

забезпечення вчителів необхідною сучасною інформацією про надбання педагогічної науки та практики (з цією метою забезпечено доступ до світової мережі Інтернет); стимулювання вчителів до впровадження елементів інноваційних технологій у практичну діяльність;

накопичення та зберігання власних наробок вчителів школи, забезпечення умов для ознайомлення з ними всього педагогічного колективу;

створення сприятливих умов для самоосвіти вчителів у межах школи, створення умов для якісного проведення засідань ШМК і МО класних керівників та методичної ради школи;

сприяння індивідуальній педагогічній діяльності та розвитку творчої особистості вчителя;

забезпечення вчителів інструкціями і рекомендаціями по проведенню уроків під час дистанційного навчання;

вивчення і удосконалення методики проведення дистанційного навчання в школі.

Протягом року на засіданнях методичної ради обговорювались такі питання:
завдання методичної служби школи на 2020/2021 н.р. та

затвердження плану роботи методичної ради та планів роботи ШМК і МО;

розподіл обов'язків між членами методичної ради;
робота над методичною темою школи «Педагогічний вплив на розвиток соціальної компетентності особистості»;

підготовка учнів до участі в конкурсах;

інноваційна грамотність педагога як умова розвитку його професіоналізму;

аналіз діяльності шкільних МК і МО щодо вдосконалення педагогічної майстерності та фахового рівня педагогів;

стан виконання навчальних програм;

результативність методичної роботи з педагогічними кадрами;
форми і методи дистанційного і змішаного навчання в умовах карантину.

Система внутрішньошкільної методичної роботи у 2020-2021н.р.

реалізовувалася через колективні (масові і групові) та індивідуальні форми.

В індивідуальній роботі домінували співбесіди з педагогами з питань організації науково-дослідницької роботи, моніторинг за результатами навчально-методичної діяльності педагогів, алгоритмів для організації діяльності учнів, планування науково-методичної діяльності на 2020-2021 навчальний рік відповідно до програми реалізації науково-методичної теми, онлайн консультації щодо удосконалення методики проведення дистанційного навчання тощо.

Планомірній роботі над науково-методичною проблемою школи підпорядковано масові форми науково-методичної роботи: засідання

педагогічної ради, науково-методичні семінари, участь у вебінарах, тренінгах.

Тематика методичних заходів коригувалася відповідно до педагогічної діагностики колективу школи. Ефективними були засідання педагогічної ради з мультимедійними презентаціями «Сайт «Нові знання»

Електронний журнал та щоденник», «Дистанційне навчання в умовах карантину», «Презентація платформ для дистанційного та змішаного навчання», «Особливості ЗНО-2021». Питання «Простір освіти,

можливостей», «Забезпечення наступності роботи початкової та основної школи як одна з основних умов реалізації особистісно орієнтованого навчання», «Внутрішньшкільний моніторинг. Єдині вимоги щодо

ведення шкільної документації», «Професійна самоосвіта вчителя», «Організація та проведення профілактичної роботи щодо попередження випадків булінгу серед учасників освітнього процесу»: досвід реалізація

, перспективи» підготовленими та проведеними Дворником В.І., Даниленко Г.М., Леоновою Л.М., Оришич В.О., Хижко Н.О., Арсененко Л.П., Вітем Л.А..

З метою активізації творчої діяльності вчителів, залучення їх до науково-дослідницької роботи, стимулювання неперервної міждипломної освіти, підвищення відповідальності за результати навчання й виховання у 2020 -2021 н. р. проведено атестацію педагогічних працівників школи :

Панченко Н.О., Онікій В.П., Оришич В.О., Дворник В.І., Хижко Н.О., Савченко І.В., Даниленко Г.М. Протягом атестаційного періоду здійснювалася комплексна оцінка рівня кваліфікації і професійної майстерності педагогічних працівників та результатів їхньої діяльності.

Питання атестації відображені в роботі методичної ради, нарадах при директорові, ЦШМК. Забезпечувалася гласність проведення атестації. Широко пропагувався педагогічний досвід учителів через звіти,

мультимедійні презентації досягнень кожного педагога і моніторинг рівня навчальних досягнень з предметів, які викладають дані вчителі.

Усього за результатами атестації підтверджено кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» Дворник В.І., підтверджено кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії», присвоєно педагогічне звання «вчитель - методист» вчителю історії Оришич В.О.,

вчителю української мови і літератури Онижій В.П.; підтверджено кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії», педагогічне звання «старший учитель» Панченко Н.О., встановлено кваліфікаційну категорію «спеціаліст II категорії» вчителю початкових класів Савченко І.В.,

підтверджено кваліфікаційну категорію «спеціаліст» соціальному педагогу Хижко Н.О., підтверджено відповідність займаній посаді заступнику директора з навчально-виховної роботи Даниленко Г.М.. Протягом року вчителі школи підвищували свій кваліфікаційний рівень шляхом самоосвіти, участі у роботі вибірках, освітніх платформах, навчання на курсах підвищення кваліфікації післядипломної освіти.

Вивчення стану викладання окремих предметів здійснювалося згідно з перспективним планом. У I семестрі 2020-2021 н.р. було вивчено стан викладання біології, громадянської освіти.

Здійснено оглядовий контроль дотримання єдиного орфографічного режиму при веденні робочих зошитів та зошитів для контрольних і творчих робіт, якість проведення класних і домашніх робіт (результати вивчалися на нарадах при директорові, докладно проаналізовані та оформлені у вигляді довідок та наказів по школі).

Перевірки свідчать про те, що особливу увагу педагогічний колектив школи приділяє підвищенню результативності уроку, забезпеченню усвідомлення учнями необхідності отримання знань, системності знань учнів, виробленню на заняттях практичних і пізнавальних умінь, здійсненню самостійної роботи та організації

виконання домашніх завдань, здатності до самоорганізації, саморозвитку, застосуванню прийомів, що сприяють підвищенню навчальних досягнень школярів, розвитку обдарованості учнів.

Учителі Оникій В. П., Кулініч С. М., Правдивець Л. М., Оришич

В. О., Вітем Л. М., С.М. Московцова, Н.О. Панченко, І.В. Савченко, Г.М.Даниленко, Л.П. Арсененко, А.П. Арсененко були учасниками вебінарів на платформах «На урок», «Всеосвіта», «Едера», «Prometeus», «Соняшник». Свою роботу вчителі спрямовують на виявлення навчальних можливостей учнів, формування у них творчо-наукових здібностей. Уся система педагогічної діяльності підпорядкована основній меті – розвитку особистості та її виховання.

Вчителі разом з учнями брали участь у конкурсах, вікторинах,

проектах, проводили виховні загальношкільні заходи: Конкурс «Гринвіч»,

Міжнародний дистанційний конкурс «Зоряний час», інтернет олімпіада «На урок» (зимова сесія), Євровікторина-2020 "Euroquiz", Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика, Міжнародний мовно-

літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса

Шевченка, конкурс з українознавства "Патріот", Тижні історії та правознавства, української мови та літератури, зарубіжної літератури, початкових класів, англійської мови. Протягом 2020-2021 н.р. учні школи

брали участь у всеукраїнській грі Puzzle-2021 (40учнів), та отримали 2

сертифікати II ступеня та 3 сертифікати III ступеня. Конкурс Гринвіч

13учнів – 2 срібні сертифікати. Продовжували працювати на платформі eTwinning. Цьогорічні проекти "WearereadytoliveinDigitalworld", "Tellmeyourdream", "I'mimprovingmyself", "PowerofArt",

"Areyouaware?".Здобули перемогу у всеукраїнському конкурсі проєктів

серед євроклубів України – проєкт «Ми – європейці!». Брала участь у

міжнародній онлайн конференції "eTwinningDanubeRegion, дистанційному XI Міжнародному мовно- літературному конкурсі учнівської та

студентської молоді імені Т. Шевченка 2020-2021н.р., були учасниками Всеукраїнського відкритого марафону з української мови імені Петра Яника (11 лютого) та шкільної всеукраїнської дистанційної олімпіади

«Весна - 2021» (взяло участь 8 учнів), «Літературний місток пам'яті» (онлайн), присвячений 150-річчю з дня народження Л. Українки (27 квітня

2021), Всеукраїнському конкурсі «Змагаємось за нове життя», присвяченому 150-річчю з дня народження Л. Українки : Алекперов Н.

Василенко Ю (номінація «Малюнок»), Горпенчук Ксенія (номінація «Читці поезії Л.Українки»), Всеукраїнському конкурс Івана Франка :

Алекперов Назар (номінація «Малюнок»), Бендарчук Богдан посів I місце у II етапі обласному конкурсі «Знай і люби свій край». В обласному

конкурсі «Авторська збірка поезії» Алекперов Н., учень 8 класу зайняв I місце. Згідно плану роботи школи були проведені відкриті уроки

вчителів, що атестуються, зокрема Оришич В. О., Оникій ВОС Панченко Н.О., Савченко І.В., Дворник В.І. Всі відкриті заняття проведені з

використанням ІКТ. На відкритих уроках учителів, що атестуються, спостерігали широкий спектр різноманітних засобів і методів роботи з

учнями, комунікативно-діяльнісний підхід у викладанні, який збагачує словниковий запас учнів і розвиває як усне, так і писемне мовлення та

формує національно свідому, духовно багату особистість. Велику увагу приділяють педагоги розвитку творчих здібностей учнів, бо вважають, що

у кожній дитині природою закладений певний творчий потенціал. Члени методичної ради обговорили зміст і рецензували навчальні

посібники «Приклади полегшеного вивчення теоретичного матеріалу на уроках української мови і літератури: методичний посібник для

учителів», «Формування інформаційної компетентності учнів в процесі вивчення історії», методична розробка для вчителів біології та хімії «

Екологічне виховання, як провідний принцип у формуванні ключових

компетентностей учнів на уроках природничих дисциплін», які створили
Оникій В. П., Оришич В. О., Панченко Н.О.

Вчитель математики Леонова Л.М. – підготовка трьох переможців

IX Всеукраїнської інтернет-олімпіади «На Урок» з математики (учениці 5
класу: Задорожня Д., Заворотна А., Білаш Є.). Поділилися методичними

розробками на платформі «На Урок»: вчитель математики Леонова Л.М.

«Екологічне виховання на уроках математики», «Пізнаючи світ вивчаємо

математику», «Відношення і пропорції». Панченко Н.О. розробкою уроку

+презентації «Основні напрямки сучасної біотехнології», на платформі

Всеосвіта додала методичну розробку уроку з хімії для 9 класу «Метанол і

етанол – представники спиртів», вчитель початкових класів Козін Л.М.

опублікувала методичну розробку «Цикл ранкових зустрічей на тему

«Зима в гості завітала»».

Вперше в цьому році вчителі і учні школи взяли участь у

проведенні Всеукраїнського інженерного тижня. Прийняли участь у

конкурсі «Наші інженери. Історія», де учениця 9 класу Матвійко Марія

стала призером та співавтором даного видання.

Вчителі школи Московцова С.М., Даниленко Г.М., Вітем Л.А.

взяли участь у проведенні найбільшого у світі уроку з екології та

климатичних змін «Планета- мій дім» до Дня Землі. Педагоги завжди у

пошуках шляхів, форм і методів, які б давали можливість розвивати в

учнів здатність мислити, бути творчими людьми.

У цьому навчальному році на уроках вчителями школи активно

впроваджувався метод проєктів та інші інтерактивні методи, створювалися

належні умови для творчого самовираження і саморозвитку учнів -

національно свідомих громадян України, виховання компетентної

особистості.

Разом з тим, слід звернути увагу на систематизацію та поширення

власного досвіду роботи шляхом друку у педагогічній пресі та засобах

масової інформації. Треба систематично поширювати інформацію про класні та шкільні події на сторінках районної газети, сайту «Класна оніка», у ФБ. Більше уваги звернути на наповнення власних блогів.

В школі діють два комп'ютерних класи, кабінет інформатики з підключенням до мережі «Інтернет», актовий зал і класна кімната 3 і 7 класів оснащені інтерактивною дошкою, 3 плазмові телевізори, початкові класи оснащені ПК, що свідчить про можливість якісної підготовки для проведення інноваційних уроків кожним учителем. Всі вчителі володіють навиками використання цифрових ресурсів, мають можливість індивідуально обирати освітні платформи, використовують сайт «Нові знання» для ведення електронних журналів і щоденників, більшість зареєстрована на декількох освітніх платформах.

Протягом року вчителі школи проводили позакласні заходи в межах проведення предметних декад і тижнів згідно планів. На високому науково-методичному рівні проведено зокрема тижні української мови і літератури, початкових класів, історії, англійської мови. Під час декад і тижнів було проведено конкурси газет, малюнків, виставки, конференції, круглі столи, брейн – ринги, конкурси, ігри, квести. Позакласна робота з предметів висвітлювалась через сайт школи і сторінку у Facebook.

Бібліотека та інформаційно-комунікаційні технології в навчально-виховному процесі

У школі функціонує бібліотека (бібліотекар Дворник Г.М.) загальною площею 40 м². Відповідно до «Положення про бібліотеку загальноосвітнього закладу», бібліотека школи має читальний зал. Є один комп'ютер, який підключено до мережі Інтернет. Бібліотечний фонд станом на 01.09.2020 складав 13355 книг, брошур, журналів: з них підручників – 3299: 1-4 класи – 920, 5-9 класи – 1815, 10-11 класи – 564. Документація шкільної бібліотеки у наявності відповідно до переліку обов'язкової документації та ведеться на належному рівні. Стан

забезпечення учнів підручниками і педагогічних працівників навчальною літературою складає 100%, Щорічно заклад подає замовлення на підручники на наступний навчальний рік. Педагогічні працівники

користуються фаховими періодичними виданнями для різних напрямів організації навчально-виховного процесу учнів використовуючи мережу

інтернет. У 2020/21 н.р. працівники більше користувалися інтернет-ресурсами, ніж періодичними виданнями. Якість навчально-виховного

процесу значною мірою залежить від використання інформаційно-комунікаційних, сучасних технологій навчання. У навчальному закладі

функціонує 2 кабінети інформатики, які підключено до мережі інтернет.

Всього в школі 19 компютерів та 9 ноутбуків, що складає приблизно 1 компютер на 5 учнів. Для більш якісного навчання та виховання дітей

особливо в умовах дистанційного навчання, є потреба в додатковому

забезпеченні установи комп'ютерною технікою, технічними засобами навчання. З метою формування психологічної готовності до використання

аудіовізуальних засобів та оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями, з метою сприяння розвитку розумових здібностей, пам'яті,

просторової уяви, творчого нестандартного мислення, підвищення інтересу до навчання запроваджується використання ІКТ з 2 класу за

ною програмою Державного стандарту початкової освіти вивчається Інформатика. З 2012 року школа працює в єдиному інформаційному

просторі за програмою ІСУО.

Велику увагу у закладі педагоги приділяють профорієнтаційній діяльності, заходам, направленим на профілактику правопорушень серед

неповнолітніх, захист дітей від будь-яких форм фізичного або психічного насильства, пропагування здорового способу життя, безпечне поведження

в соціальних мережах тощо.

Питання внутрішнього контролю адміністрацією Великокручанської ЗОШ I-III ступенів визначаються річним планом

роботи. Внутрішкільний контроль здійснюється планово та систематично, згідно з річним планом роботи школи, поточними планами роботи директора та заступника директора, графіками атестації. Книга

записів внутрішкільного контролю в наявності. У 2020/2021 навчальному році директором школи відвідано 37 уроків вчителів, заступником

директора з навчально-виховної роботи 74, також близько 70 уроків відвідано членами атестаційної комісії. Найбільш ефективними формами

управлінських рішень є педагогічна рада. Педагогічна рада діє на підставі Закону України «Про освіту», Типового положення про освітню установу,

нормативних правових документів про освіту, Статуту навчального закладу. На розгляд педагогічної ради винесені питання реалізації

пріоритетних напрямків розвитку, організований початок та закінчення навчального року, організацію індивідуального навчання, результати

підсумкових контрольних робіт, нагородження, переведення, випуск учнів, профілактику травматизму, літнє оздоровлення, стан відвідування

учнів, успішність, робота з обдарованими. Матеріали проведення педагогічних рад протоколюються та зберігаються відповідно до вимог.

Стилем керівництва є демократичний, що передбачає надання більшої самостійності та ініціативності підлеглих, допускає спільне обговорення

рішень, при цьому зауваження й пропозиції враховуються. Переважають такі методи керівництва, як: порада, особистий приклад, похвала;

шанобливе ставлення до людей, вимогливість поєднується із справедливістю спілкування ввічливе, створено необхідні умови для

самореалізації, для реалізації творчого потенціалу вчителів, учнів, задоволення запитів батьків та суспільства.

НУБІП України

2.2. Особливості управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників Великокучерівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів

Освітня й управлінська діяльність у XXI ст. відбувається в надзвичайно насиченому інформаційному полі. В умовах інформатизації суспільства педагогічні працівники мають проєктувати та втілювати нові освітні програми, що враховують останні наукові досягнення, систематично самовдосконалюватися, постійно актуалізувати свої знання, оновлювати форми, методи та засоби роботи.

Інформатизація освіти – це не лише зміна технічної озброєності педагогічної праці, це зміна всього комплексу поглядів і підходів педагога, його готовності передавати свої знання і досвід. Це формування педагогічної культури нового типу, яка потребує оновлення змісту освіти, підходів і методів, організаційних форм професійної підготовки.

Інформатизація діяльності педагога передбачає використання в навчально-виховному процесі інноваційних засобів навчання, зокрема комп'ютерної та телекомунікаційної техніки, з метою раціонального й інтенсивного процесу формування знань, умінь і навичок, передачі комутації та переробки навчально-методичної інформації [4, с. 9].

В інформаційну культуру педагога входять комп'ютерний, правовий, системний, організаційний, комунікативний, інтелектуальний, світоглядний і науково-дослідницький компоненти [11, с. 33]. Підвищення ролі інформаційної культури педагогів на сучасному етапі розвитку освіти визначається [5, с. 83]:

- 1) постійним зростанням обсягу наукової психолого-педагогічної та фахової інформації, потрібної для підтримування необхідного професійного та загальнокультурного рівня педагогів;

2) розширенням варіативності змісту освіти, методів, засобів навчання (поліфункційні технічні засоби), що вимагає від педагогів уміння здійснити вибір з метою ефективного їх використання;

3) зростанням впливу на учнів неконтрольованих потоків інформації, що надходять із засобів масової комунікації, та необхідністю врахування можливостей медіа-освіти у підготовці учнів до життя в інформаційному суспільстві;

4) інтенсивним розвитком інноваційних процесів у сфері освіти, що охоплюють усі напрями діяльності та змушують педагогів швидко та гнучко змінювати стиль своєї роботи;

5) новими вимогами, що ставить суспільство до педагогічної професії, залученням до активного педагогічного пошуку. Нині суттєво підвищується актуальність світоглядного компонента інформаційної культури, який передбачає цілісну готовність педагога професійного навчання до нового способу діяльності на інформаційно-комунікаційній основі, побудову власного інформаційного світобачення, визначення свого місця в інформаційному суспільстві, сприйняття глобального інформаційного простору та можливості його пізнання і перетворення.

Однак вирішальною для успішного використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання є комп'ютерна складова, завдяки якій педагог отримує можливість ефективно впливати на учнів засобами ІКТ, будуючи стратегію професійної підготовки, яка реалізується за допомогою певної інформаційної технології навчання.

Педагогічна праця переважно заснована на перетворенні інформації, тому практичне застосування ІКТ різноманітне: підготовка навчально-методичних матеріалів, оформлення наочного приладдя, створення нових форм навчання, проведення психолого-педагогічних досліджень, ведення документації тощо.

В умовах інформаційного суспільства до інформаційної культури педагога, окрім усного та письмового викладу інформації, відносять використання технічних засобів комунікації. Кожен педагог має вміти застосовувати на занятті сучасні технічні засоби: принтери, сканери, цифрові камери, графічні планшети; пристрої відтворення та запису звуку; мультимедійні засоби загального та навчального призначення (медіа-проектор, інтерактивна дошка та ін.); мережеві технології; системи «віртуальний клас» тощо [2, с. 55].

На основі аналізу низки досліджень [3; 7; 13; 16] вважаємо, що до інформаційної культури педагога належить:

- розуміння сутності інформації та інформаційних процесів, їхньої ролі у процесі пізнання навколишньої дійсності;

- знання способів збирання, одержання, збереження, відтворення, подання, передавання та інтегрування різноманітної інформації;

- володіння основами алгоритмізації, вміння добирати послідовність операцій і дій, розробляти програми спостереження, комп'ютерних експериментів, моделей;

- володіння ПК, системами опрацювання текстової, числової та графічної інформації, баз даних і знань, цілісне уявлення про ІКТ, їхню класифікацію та основні характеристики;

- розуміння методології, завдань, принципів, структури і критеріїв інформатизації процесу навчання;

- розуміння сутності штучного інтелекту, експертних систем, моделей знань;

- засвоєння методів інформатизації різних ланок процесу навчання;

- володіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями

в освіті, вміння застосовувати їх у своїй практиці для підготовки, супроводу, аналізу навчального матеріалу (електронні документи з гіперзв'язками, мультимедіа тощо);

• використання готових мультимедійних навчальних розробок і педагогічних програмних засобів у навчальних і виховних цілях;

• уміння ефективно поєднувати традиційні методичні системи навчання із новими інформаційно-комунікаційними технологіями;

• готовність до пошуку та опрацювання великих обсягів інформації (інформаційно-пошукові системи, банки даних та інші ресурси і служби Інтернету);

• знання можливості використання ІКТ (універсальних і спеціалізованих програм) в управлінні навчальними закладами;

• готовність до співпраці з іншими педагогами на основі ІКТ (телеконференції, електронні публікації тощо);

• навички формування ІКТ-насиченого освітнього середовища, ефективної діяльності в ньому та його постійного вдосконалення. Педагог

передусім повинен вміти організувати навчальну діяльність учнів над засвоєнням нової інформації. Важливою складовою інформаційної культури є його роль провідника знань, який допомагає учням

орієнтуватися в інформаційному просторі, оптимально вибрати індивідуальний навчальний маршрут і способи його проходження, тобто «навігації в освіті» [15, с. 102].

Головним завданням педагога є інтеріоризація та систематизація інформації, яку учні одержують з різноманітних джерел. Це вимагає абсолютно нових принципів організації занять, відмови від авторитарності, демократизації відносин між усіма учасниками педагогічного процесу, перегляду критеріїв і методів оцінювання діяльності учнів. Утім, учні та педагоги закладів загальної середньої освіти ще не підготовлені до цього.

Педагогічний працівник, який використовує в навчальному процесі ІКТ, повинен досконало знати можливості комп'ютерних технологій у своїй предметній галузі та володіти навичками роботи в умовах

використання ІКТ, вміти керувати роботою учнів у інформаційному середовищі, добирати і відповідним чином компоновати навчальний матеріал, виходячи з цілей навчання, використовувати програмні педагогічні засоби, розумно сполучати використання ІКТ з іншими видами навчальної діяльності [14].

Він має розробити нітку, методично обґрунтовану систему вивчення свого предмета з використанням ІКТ, яка сприятиме підвищенню якості професійної підготовки майбутніх фахівців [104].

Педагогічний повинен вміти використовувати мультимедійні можливості інформаційно-комунікаційних технологій (демонстрація динамічних моделей, анімації, відеокліпів, використання звукового супроводу, гіпертекстовий пошук інформації тощо), інтегрувати засоби традиційного та комп'ютерно орієнтованого навчання, застосовувати неперервну діагностику та контроль за навчальним процесом за допомогою ІКТ. Приділяючи належну увагу художньо-естетичним принципам і правилам оформлення різноманітних документів, у процесі навчання учнів роботі з сучасними технологіями створення й опрацювання інформації педагог на практиці розвиває естетичний смак у майбутніх фахівців.

Інформаційна діяльність педагогічного працівника вимагає вмінь аналізувати навчальний матеріал, розкривати закономірності, виявляти аналогії; використовувати раціональні способи вирішення широкого кола проблем у певній галузі; систематизувати навчальний матеріал; налагоджувати міжпредметні зв'язки; виокремлювати проблему, формулювати її, аргументувати свої висловлювання; здійснювати різні види доведень: пряме і непряме, індуктивне та дедуктивне, за аналогією; встановлювати асоціативні та практично доцільні зв'язки між інформаційними повідомленнями, творчо застосовувати одержану інформацію в нестандартних ситуаціях, у різних видах навчально-

познавальної діяльності. Проте, як стверджують дослідники, таких умінь сьогодні вже замало. Вони є необхідною, але недостатньою умовою ефективної педагогічної діяльності [102].

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що вимоги до рівня знань і вмінь, необхідних педагогам професійного навчання, які використовують ІКТ у своїй діяльності, це: застосування та вдосконалення (пристосування до реальних потреб) педагогічних програмних засобів, які є в наявності, та розроблення комп'ютерних дидактичних матеріалів, авторських ППЗ за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, інструментальних програмних засобів. Зазначимо, що вміння спроектувати необхідний електронний навчальний засіб, який відповідає всім дидактичним вимогам, слід розглядати як елемент професійної педагогічної майстерності, інноваційності педагога.

Сучасний педагогічний працівник повинен мати навички створення тестових завдань і тестів різного типу та різного рівня узагальнення навчального матеріалу; вміти користуватися програмами-оболонками тестувальних систем і вносити зміни до їх інформаційного наповнення; вміти скористатися вбудованою базою даних (архівом) тестувальної системи для отримання й аналізу результатів тестування окремого учня чи групи з певної теми або за деякий період навчання; вміти створити, підтримувати та використовувати власну базу даних результатів тестування учнів [68]. Окрім цього, педагог має володіти методиками визначення профілю учнів для їхньої ідентифікації, вироблення індивідуальних рекомендацій щодо методів навчання кожного учня тощо. Деталізуючи компоненти інформаційної діяльності майбутнього педагога, зокрема професійного навчання, зазначимо, що робота з інформаційними джерелами передбачає ще й уміння та навички пошуку міжпредметної інформації; вибору та систематизації інформації залежно від поставленої мети, характеру навчальної ситуації; порівняння й зіставлення викладу

одних і тих самих питань у різних джерелах. Впроваджуючи ІКТ, педагогічний працівник закладу загальної середньої освіти має бути налаштованим встановлювати суб'єкт-суб'єктні зв'язки з учнями, тобто спілкуватися з ними «на рівних», не втрачаючи власного лідерства; вміти виражати текстуально не лише знання, а й настрій, емоції; готовим працювати в ігровому та проблемно-парадоксальному ключі [10].

Отже, керівники і педагогічні працівники у педагогічній діяльності з метою використання ІКТ повинні:

- знати психолого-педагогічні, методичні, ергономічні та технічні вимоги до ІКТ у навчальному процесі;

- вміти здійснювати порівняльний аналіз педагогічного програмного забезпечення;

- володіти методикою комп'ютерного моделювання;

- вміти використовувати технології комп'ютерного контролю знань та організувати самоконтроль навчальних досягнень учнів;

- вміти створювати бази даних навчального призначення та банки педагогічної інформації;

- використовувати ІКТ для організації творчої діяльності учнів і позаурочної роботи [12, с. 269-270];

- здійснювати пошук і відбір додаткової інформації для навчання з використанням Інтернету;

- проектувати та розробляти елементи ППЗ із використанням універсальних і спеціалізованих програм;

- брати участь у створенні електронного навчально-методичного комплексу педагогічних програмних засобів;

- володіти навичками виконання графічних робіт комп'ютерними засобами, застосування спеціалізованого прикладного програмного забезпечення (САПР, математичні обчислювальні системи тощо) для написання проектів та дослідницьких робіт;

НУБІП України

- проектувати власні Інтернет-ресурси навчального призначення;
- застосовувати Інтернет та інші електронні джерела для саморозвитку та самовдосконалення, пошуку нової педагогічної

інформації та ознайомлення з новітніми досягненнями у професійній галузі;

НУБІП України

- мати навички естетичного розвитку майбутніх робітників засобами ІКТ;

- обмінюватись кращим педагогічним досвідом і поширювати власні напрацювання в галузі ІКТ;

НУБІП України

- цілеспрямовано створювати ІКТ-насичене освітнє середовище навчального закладу.

Тому підготовка педагогів до ефективного застосування ІКТ у навчальному процесі має ґрунтуватися на теоретичному та емпіричному

НУБІП України

дослідженні нових педагогічних функцій, які виникають в умовах широкої інформатизації. Напрями формування інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти можна

умовно поділити на дві групи. До першої належать ті, що торкаються використання комп'ютерної техніки під час підготовки і проведення занять (впровадження засобів ІКТ на різних етапах навчально-виховного та процесу, застосування програмного забезпечення для навчання, використання мультимедіа-, Інтернет-технології тощо).

НУБІП України

Друга група стосується роботи з інформацією (володіння основами аналітичного опрацювання інформації; оцінювання власних потреб в інформації; її подання в зрозумілому вигляді й уміння ефективно

використовувати; знання особливостей інформаційних потоків у закладі загальної середньої освіти; розуміння суті, принципів та специфіки

НУБІП України

використання різних джерел інформації в педагогічній діяльності) [13, с. 190].

НУБІП України

Як свідчить досвід, у процесі розвитку інформаційної культури педагогічних працівників доцільно приділяти більше уваги формуванню в них:

– у сфері мотивації – зацікавленості до проблем інформатизації, постійної потреби в нових знаннях, прагнень до інформаційного спілкування, готовності до практичного впровадження інновацій у педагогічній діяльності;

– у сфері підвищення кваліфікації – системи спеціальних знань і вмінь, поглядів і переконань у галузі інформатики й інформаційно-комунікаційних технологій, виходячи з принципів і закономірностей нової освітньої парадигми;

– у сфері самосвідомості – потреби осмислення своїх індивідуальних і творчих можливостей у галузі інформатизації освітнього процесу.

У процесі розвитку інформаційної культури педагогічних працівників необхідною є реалізація низки заходів, які сприятимуть оволодінню інформаційною культурою, а саме:

- упровадження спецкурсів «Мультимедійні технології в освіті», «Методика роботи з педагогічним програмним забезпеченням»;

- визначення міжпредметних і метапредметних зв'язків у змісті навчальних предметів і його структурування з метою формування інформаційної компетентності фахівців;

- використання мультимедійних комп'ютерних навчальних, пізнавальних, розвивальних програм у процесі викладання професійно орієнтованих навчальних дисциплін та управління навчально-виховним процесом;

- залучення майбутніх педагогів до формування інформаційної бази даних, яка включає відомості про контингент, робочі навчальні плани, програми навчальних предметів і практик, електронні варіанти лекцій,

стандартизовані варіанти контролю, аналіз працевлаштування випускників тощо.

Піднесення інформаційної культури педагогів передбачає одночасне підвищення їхньої кваліфікації за трьома взаємопов'язаними блоками: організаційно-управлінським; психолого-педагогічним (освітнім); техніко-технологічним з урахуванням основних напрямів застосування ІКТ у професійній підготовці як засобів навчання, засобів організації роботи, засобів удосконалення методичної діяльності та педагогічної майстерності [9, с. 471].

Таким чином, інформаційна культура педагогічного працівника закладу загальної середньої освіти базується на сукупності методологічних, загальнокультурних і професійних знань та передбачає комплекс інформаційних, аналітичних, прогностичних, проєктивних, організаційних, комунікаційних, орієнтаційних умінь [106].

Сформованість інформаційної культури педагогічного працівника відображається в пошуку шляхів впровадження нових педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій, швидкій адаптації до сучасних ІКТ у професійній підготовці, готовності допомоги учням використовувати ІКТ у навчанні та майбутній професійній діяльності, у повсякденному житті тощо.

Ефективність педагогічної взаємодії у процесі розвитку інформаційної культури значно підвищиться, якщо педагоги досконало опанують ІКТ, матимуть необхідні знання про засоби масової інформації та мережу Інтернет, специфіку їх впливу на особистість, орієнтуватимуться в єдиному інформаційно-освітньому просторі, вмітимуть добирати необхідну інформацію, володітимуть методикою застосування найсучасніших ІКТ у навчально-виховному та навчально-виробничому процесі. Цього можна досягти лише шляхом постійної безперервної роботи з метою формування інформаційної культури,

професійного розвитку та самовдосконалення педагогічних працівників.

До подальших напрямів дослідження відносимо проблеми підготовки педагогічних працівників до використання ІКТ у різних аспектах освітньої

діяльності, методику автоматизації програмно-методичного забезпечення

й управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів, а також засоби

автоматизації процесів організації та управління освітнім процесом у закладах загальної середньої освіти

Управління розвитком інформаційної культури педагогічних

працівників Великокручанської загальноосвітньої школи I-III ступенів

здійснювалось наступним чином: спочатку було проведено діагностику та

оцінювання ІКТ-компетентності педагогічних працівників закладу;

розроблено програму спецкурсу.

На двох етапах моніторинговим дослідженням було охоплено 16

вчителів, що становить 95% усіх педагогічних працівників. Оцінювання

ІКТ-компетентності вчителів здійснювалось за такими параметрами:

1. наявність загальних уявлень з ІКТ;
2. наявність уявлень про електронні та цифрові освітні ресурси;
3. володіння інтерфейсом операційної системи;
4. технології у сфері мультимедіа;
5. технології використання обладнання;

НУ

НУ

НУ

Результати оцінювання ІКТ-компетентності педагогічних працівників на I-му етапі дослідження

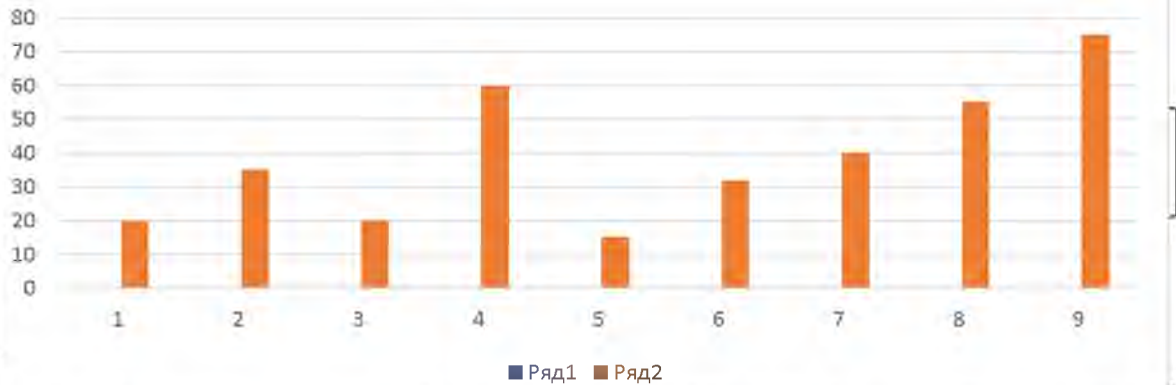

Рис 1. Результати оцінювання ІКТ-компетентності педагогічних працівників Великокручанської ЗОШ I-III ступенів на I-му етапі дослідження у відсотках.

6. володіння навичками користувача офісних технологій у контексті підготовки дидактичних засобів у предметній галузі та робочих документів;

7. володіння технологією підготовки графічних зображень;

8. володіння базовими Інтернет-сервісами та технологіями;

9. володіння основами технології побудови WEB-сайтів.

З метою визначення факторів, що впливають на рівень ІКТ-компетентності проведено анкетування вчителів за такими питаннями:

I. Причини, що заважають використовувати ІКТ:

A. Немає комп'ютера в кабінеті.

B. Є комп'ютер, але немає проектора чи телевізора.

C. Не володію потрібними навичками.

D. Не бачу ефективності.

E. Немає потрібного програмного забезпечення.

F. Великі затрати часу при підготовці.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Г. Завантаження кабінету інформатики.

Рис. Причини, що заважають використанню ІКТ в освітньому процесі

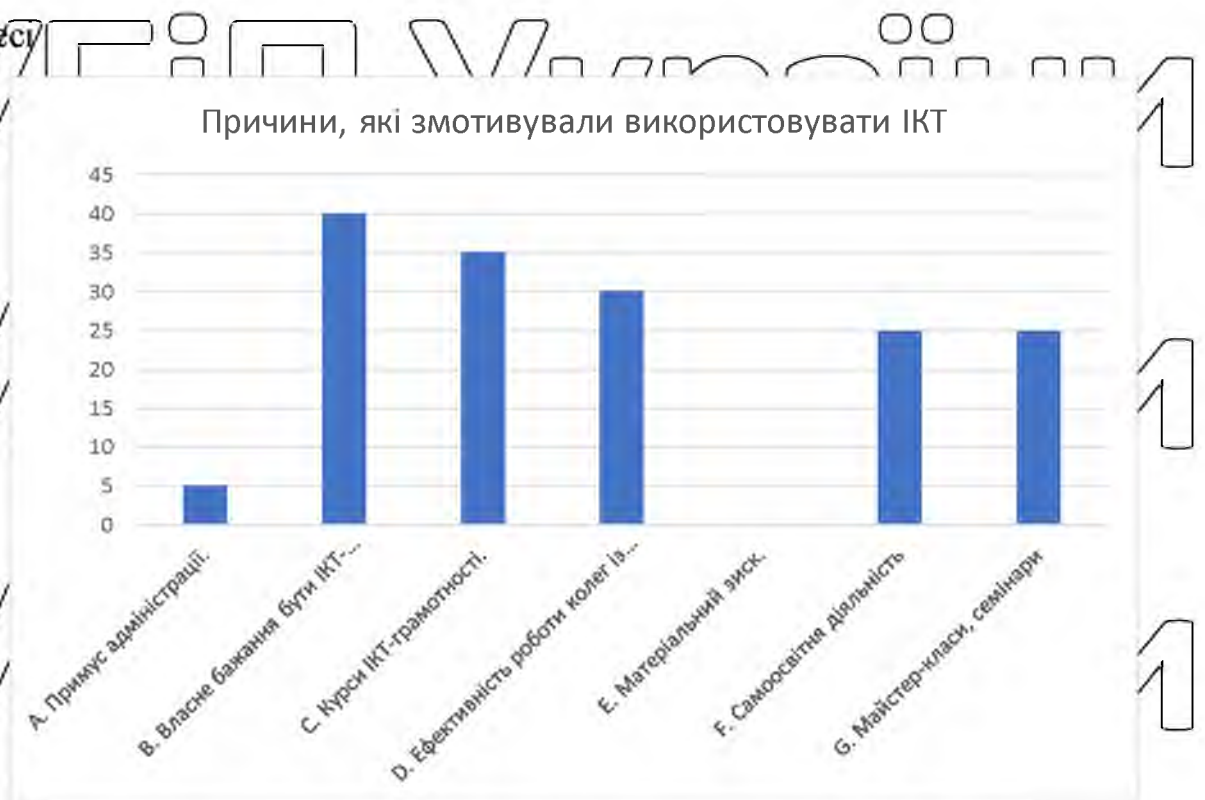

Рис. 4. Причини, які вмотивували використовувати ІКТ в освітньому процесі

2. Причини, які вмотивували використовувати ІКТ в

освітньому процесі:

- A. Примус адміністрації.
- B. Власне бажання бути ІКТ-компетентним вчителем.
- C. Курси ІКТ-грамотності.
- D. Ефективність роботи колег із впровадження ІКТ.

- E. Матеріальний зиск.
- F. Самоосвітня діяльність.

G. Майстер-класи, семінари.

Методом ранжування параметрів ІКТ-компетентності було визначено такі пріоритетні напрямки діяльності вчителів щодо підвищення ІКТ-компетентності.

1. Володіння основами технології побудови WEB-сайтів
2. Технології у сфері мультимедіа (технології створення озвучених

слайд-шоу в спеціалізованих програмах, технології редагування відео та аудіо файлів).

Дослідженням встановлено, що найбільш вагомими причинами, які заважають використовувати ІКТ є:

- великі затрати часу при підготовці;
- відсутність потрібного ІІІЗ;
- примус адміністрації;
- відсутність повно комплектного технічного засобу.

А найбільший вплив на мотивацію щодо використання ІКТ в освітньому процесі мають такі чинники:

- власне бажання бути ІКТ-компетентним педагогом;
- курси ІКТ-грамотності;
- ефективність роботи колег із впровадження ІКТ.

Після проведеного спецкурсу «Застосування інформаційних технологій в освітньому процесі», яким було охоплено 95% бажаючих вчителів та індивідуально-групових консультацій

НУ

НУ

1

1

НУБІП УКРАЇНИ

Рис. 5. Результати діагностики рівнів сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів.

було виявлено тенденцію до позитивних змін у всіх компонентах,

що

НУБІП УКРАЇНИ

складасть рівень сформованості інформаційно-комунікаційних компетентностей вчителів. За рахунок зменшення загального показника початкового рівня, зросли показники середнього, достатнього і високого рівня, який зріс у 2,5 рази.

НУБІП УКРАЇНИ

Позитивна динаміка спостерігається у мотивації до використання вчителями ІКТ. Зокрема на 11% зріс високий рівень мотивації у вчителів з початковим рівнем ІКТ, а відсутність мотивації у цій категорії зменшилась на 13%.

НУБІП УКРАЇНИ

На нашу думку, здійснення моніторингу ІКТ-компетентності педагогів, як суб'єктів інформаційного освітнього простору навчального закладу є перспективним, оскільки дозволяє ефективніше впливати на зміст, форми, методи та засоби методичної підготовки

НУБІП УКРАЇНИ

різних категорій педагогічних працівників, що оптимізує використання ресурсів освітнього середовища для підвищення якості освіти та самореалізації педагогів і учнів, а отримання

достовірної інформації дозволяє вчителям узагальнити та покращити показники роботи в галузі інформаційної культури, окреслити індивідуальну освітню траєкторію щодо підвищення ІКТ-компетентності, адміністрації прогнозувати шляхи розвитку школи, визначити пріоритетні напрямки діяльності закладу загальної середньої освіти щодо підвищення ІКТ-компетентності вчителів, та подальшого моделювання методичної роботи в умовах інформатизації та модернізації освіти.

Висновки до розділу 2

Використання технологій дистанційного навчання відбувалося з урахуванням матеріально-технічних можливостей школи. Були рекомендовані для здійснення обміну навчальними матеріалами будь-які пристрої та інструменти, зокрема мобільний телефон, за допомогою якого були організовані спільноти учнів і батьків по класах в соціальних мережах, мобільних додатках, електронна пошта, вебсайт школи, онлайн консультації з учнями та їх батьками з питань дистанційного навчання, розміщення завдань, перевірних робіт на сайтах «Класна оцінка», «Нові знання», для підсилення Всеукраїнська школа онлайн, відео-уроки, канал YouTube, liveworksheet, Wordwall, Zoom, Kahoot, GoogleMeet.

Методична робота в школі являє собою цілісну, створену на наукових досягненнях, надбаннях передового досвіду й конкретному аналізі проблем учителів систему взаємопов'язаних заходів, дій і засобів, спрямованих на всебічне підвищення професійної майстерності кожного вчителя школи, на збагачення й розвиток творчого потенціалу педагогічного колективу в цілому, на досягнення оптимальних результатів навчання, виховання й розвитку конкретних учнів, класів.

Тематика методичних заходів коригувалася відповідно до педагогічної діагностики колективу школи. Ефективними були засідання

педагогічної ради з мультимедійними презентаціями «Сайт «Нові знання»
Електронний журнал та щоденник», «Дистанційне навчання в умовах
карантину», «Презентація платформ для дистанційного та змішаного

навчання», «Особливості ЗНО-2021». Питання «Простір освіти,
можливостей», «Забезпечення наступності роботи початкової та основної

школи як одна з основних умов реалізації особистісно-орієнтованого
навчання», «Внутрішньошкільний моніторинг».

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУВБІП України

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

НУВБІП України

3.1. Шляхи і методи удосконалення управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти

НУВБІП України

У період стрімкого розвитку інформаційного суспільства необхідно підготувати людину до швидкого сприйняття та обробки великих обсягів інформації, оволодіння сучасними засобами, методами і технологією роботи з нею. Однак, нові умови роботи породжують залежність інформованості однієї людини від інформації, набутої іншими людьми. Тому недостатньо вміти самостійно освоювати, накопичувати інформацію. Людина має мати певний рівень соціальної культури поводження з інформацією. Для відображення цього факту запроваджено термін «інформаційна культура». Інтерес до проблем інформаційної культури викликаний переходом до нового типу економіки, яка ґрунтується на знаннях та до нового типу управління знаннями.

НУВБІП України

Вивченню загальних тенденцій розвитку інформаційної культури присвячено наукові дослідження Н. Джинчарадзе, Л. Скворцова, Л. Винарика і О. Щедрика. Результати аналізу психолого-педагогічних напрацювань вітчизняних дослідників дають змогу стверджувати, що в них накопичено значний науковий і практичний досвід, який може стати основою для вдосконалення підходів до формування інформаційної культури майбутніх учителів (М. Близнюк, Т. Богданова, Н. Бендіна, О. Гладченко, Ю. Рамський, А. Столяревська, А. Фінькова); визначено домінуючі імперативи нової стратегії професійної підготовки фахівців з

позиції нової філософії освіти (В. Андрущенко, С. Гончаренко, Т. Зязюн, В. Кремень, В. Огнев'юк та інші). Значущими в контексті розгляду питання формування інформаційної культури педагогічних працівників є наукові дослідження Т. Бабенко, Є. Данильчук, М. Жалдака, О. Значенко, А. Коломієць, С. Кенюшенко, Л. Лазаревої, О. Шиман.

На нашу думку, основою інформаційної культури особистості є знання про інформаційне середовище, закони його функціонування та розвитку, вміння орієнтуватися в безмежному просторі різноманітних повідомлень і даних, раціонально використовувати засоби сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для задоволення інформаційних потреб. До ознак інформаційної культури людини належать:

- уміння адекватно визначати потребу в інформації;
- ефективно шукати потрібні дані;
- адекватно відбирати й оцінювати інформацію;
- мати навички опрацювання інформації та продукувати нову;
- володіти здатністю до інформаційного спілкування.

Усе вищеперераховане має ґрунтуватися на розумінні ролі інформації у суспільстві, знанні законів інформаційного середовища та розумінні свого місця в ньому, володінні новими інформаційними технологіями.

Як відомо, глобальний характер інформаційного розвитку, формування інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, окрім позитивних впливів, спричиняє багато нових і непростих проблем, котрі, насамперед, пов'язані з розвитком самої людини, забезпеченням психологічних, моральних, правових аспектів взаємодії з інформаційним оточенням. Негативним інформаційно-психологічним впливом називають вплив інформації на психіку і свідомість людини, що призводить до неадекватного відображення дійсності і, як наслідок, зміни поведінки. Під інформаційно-психологічними факторами ризику, що чинять на

особистість свій вплив, розуміють такі характеристики системи «людина – інформаційне середовище», які є потенційно небезпечними для нормальної життєдіяльності [3].

Аналіз наукової літератури показує, що основними факторами інформаційного середовища, які можуть стати факторами ризику, а відтак і джерелами інформаційно-психологічної небезпеки, є:

1) обсяг, повнота, кількість інформації, точність, доступність, своєчасність надходження до реципієнтів;

2) співрозмірність ергономічних характеристик інформації та їх потоків до параметрів органів чуттів, властивостей уваги, пам'яті, мислення особистості, поведінкових стереотипів, соціально-психологічних установок суспільства;

3) наявність в інформаційних потоках специфічних елементів, які цілеспрямовано змінюють психофізіологічний стан великих мас людей, або осіб, які приймають важливі для соціуму рішення;

4) наявність в інформаційному середовищі модифікованих фізичних носіїв інформації, які впливають безпосередньо на фізіологічних носіїв (світлові, звукові, електромагнітні впливи) [95].

До основних факторів інформаційно-психологічного ризику, властивих самій людині, належать:

1) незрілість особистості, що полягає в нездатності до самостійного, усвідомленого вибору інформації, релевантної власним змінам, переконанням та планам;

2) налаштування особистості на конформізм, наслідування, на готовність до сприйняття маніпулятивних інформаційних впливів;

3) негативно змінений функціональний стан головного мозку та психіки;

4) стан соціуму, що сприяє підвищеній сугестивності, масовому зараженню ідеями, закликами, що виходять від харизматичної особистості,

і викликається на психофізіологічному рівні гострим психоемоційним стресом, фрустрацією, тривожністю.

Масштабність і потужність впливу інформаційного середовища на психіку людей, їх особистості в сучасних умовах актуалізувало проблему інформаційно-психологічної безпеки. Під інформаційно-психологічною

безпекою розуміють стійкий стан захищеності особи від негативних інформаційних впливів. Очевидно, що інформаційне середовище, яке оточує людину, неоднорідне, має різну природу інформаційно-психологічного впливу. У ньому в інтегрованому вигляді і різноманітних

поєднаннях одночасно функціонують інформація, яка адекватно відображає реальний світ, а також деформована, перекошена інформація. Це зумовлено як складністю самого процесу пізнання, неповнотою наших

знань про світ, так і упередженістю, суб'єктивністю людей, які її відтворюють. Для особистості, яка перебуває на стадії формування і розвитку, це може становити інформаційно-психологічну небезпеку. Тому вважаємо доречним звернути особливу увагу на формування у студентів

критичного мислення та інформаційної культури при сприйнятті та використанні інформації. Це допоможе певною мірою створити інформаційно-психологічну безпеку особистості та зберегти її психологічне здоров'я. Великого значення у формуванні інформаційної

культури набуває освіта, яка повинна формувати нового фахівця інформаційного співтовариства, що володіє такими вміннями і навичками, як диференціація інформації; виділення значущої інформації; вироблення

критеріїв оцінювання інформації; створення інформації та використання її. Розвиток зазначених вмінь та навичок є важливим аспектом підготовки майбутніх учителів, оскільки вони у майбутньому повинні формувати такі

самі риси у своїх учнів.

Поділяємо думку Н. Морзе [6] про те, що «досягнення мети формування інформаційної культури здійснюється у процесі вирішення

наступних завдань: вивчення різноманітних джерел інформації; опанування способів аналітико-синтетичної переробки навчальної інформації, прийомів і засобів самостійного ведення пошуку інформації відповідно до завдань, які виникають під час навчання; вивчення і застосування можливостей новітніх інформаційних технологій тощо». На основі цього вважаємо доцільним враховувати чинники формування інформаційної культури під час розроблення навчальних планів, програм дисциплін, робочих навчальних програм, підручників, посібників, навчально-методичного забезпечення тощо. Педагогічні працівники повинні усвідомлювати, що інформація є єдиним ресурсом життєзабезпечення, який не вичерпується, а накопичується. Відомо, що у 70-ті роки ХХ ст. обсяг інформації подвоювався кожні 5–7 років, а сьогодні це відбувається через кожні два роки [75].

Великого значення для формування інформаційної культури набувають нові інформаційно-комунікаційні технології (далі ІКТ), які визначаються як сукупність методів і засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передавання й подання інформації, що розширює знання людей і розвиває їхні можливості.

До сучасних інформаційно-комунікаційних технологій навчання належать: інтернет-технології, мультимедійні програмні засоби, офісне та спеціалізоване програмне забезпечення (текстові та графічні редактори, програми підготовки презентацій, електронні таблиці тощо), електронні посібники та підручники, системи дистанційного навчання (системи комп'ютерного супроводу навчання), телеконференції [84].

Застосування ІКТ освітньому процесі відіграє важливу роль, зокрема:

- забезпечує інтеграційні процеси пізнання;
- сприяє розвитку особистості;
- підвищує рівень активності й реактивності педагогів;

– розвиває здібності альтернативного мислення;
– розвиває вміння розробляти стратегії пошуку вирішення навчальних та практичних завдань;

– дозволяє прогнозувати результати реалізації прийнятих рішень на

основі моделювання об'єктів, явищ, процесів, що вивчаються та їхніх взаємозв'язків.

ІКТ дають змогу інтегративно підходити до навчання, – це може ще більше розширити межі взаємодії між предметами певного курсу. З

використанням ІКТ реалізується творчий та інтелектуальний потенціал

учасників процесу, їх залучення до сучасних способів отримання і переробки інформації. Цей процес сприяє більшому взаємному

збагаченню викладача та студента.

Застосування мультимедіа на заняттях дає змогу активізувати канали

сприйняття, а отже, сприяє ефективному засвоєнню навчального матеріалу. Відомо, що більшість людей запам'ятовує 5% почутого і 20%

побаченого з першого сприйняття. Одночасне використання аудіо- та відеоінформації підвищує запам'ятовування до 40–50%. Під час

використання мультимедійних технологій етап мотивації збільшується й має пізнавальне навантаження. Це важлива умова успішності навчання,

оскільки без інтересу до поповнення знань, без активізації уваги та емоцій відсутня творча діяльність педагога, не формується активно його

інформаційна культура.

Сьогодні інформаційно-комунікаційним технологіям належить провідна роль у всіх сферах діяльності людини, зокрема і в сфері освіти.

Використання ІТ в освіті істотно впливає на формування загальної та інформаційної культури особистості, її соціальну поведінку. Однак не

можна зосереджувати увагу лише на позитивному впливі. Існують важливі моменти, на які слід звернути увагу з огляду на їх неоднозначний вплив і,

відповідно, значення.

Отже, розглянемо деякі соціокультурні аспекти інформатизації освіти та їх вплив на культуру сучасного педагогічного працівника. З використанням ІТ можна індивідуалізувати процес навчання.

Підвищується рівень активності педагога, розвивається мислення, формуються вміння виконувати як навчальні, так і практичні завдання.

Тому надзвичайно важливо в процесі навчання допомогти педагогу побудувати свою індивідуальну освітню технологію з урахуванням його здібностей.

Сьогодні відбувається заміна знань навичками з пошуку та отримання необхідної інформації за допомогою комп'ютерних програм. У процесі навчання педагог отримує доступ до колосальних обсягів інформації. При цьому у нього часто виробляється відчуття повної

відкритості та всюдоступності інформації. Отже, педагоги, копіюючи різні інформаційні продукти (програми, підручники в електронному вигляді тощо), навіть не думають про те, що в багатьох випадках їх копіювання і використання є прямим порушенням права інтелектуальної власності.

Збільшення інформаційного потоку, диференціація та інтеграція наукової інформації вимагають від педагогів спеціального вміння поводитися з інформацією, тобто певного рівня інформаційної культури.

Метою розвитку інформаційної культури педагогічних працівників сьогодні стає постійне вдосконалення професійних знань, а чи не просте оволодіння комп'ютерною грамотністю. Інформаційна культура

спеціаліста являє собою якісну характеристику способу професійної діяльності в інформаційному професійному середовищі. Професійна сфера вияву інформаційної культури відрізняє її від інформаційної культури особистості: сутність інформаційної культури полягає у наявності певної

сукупності знань, умінь, переконань, що допомагають жити в інформаційному суспільстві, регулюванні процесів професійної взаємодії, у перетворенні інформаційних параметрів професійного середовища.

Структура інформаційної культури педагогічного працівника включає: культуру пошуку нової інформації, професійну бібліографічну культуру, культуру читання та відтворення інформації, комп'ютерну грамотність, комунікаційну компетентність [87].

Критеріями інформаційної культури людини називають її вміння адекватно формулювати свою потребу в інформації, ефективно здійснювати пошук потрібної інформації у всій сукупності інформаційних ресурсів, адекватно відбирати та оцінювати інформацію, переробляти та створювати якісно нову, використувати індивідуальні інформаційно-пошукові системи, а також здатність до інформаційного спілкування та комп'ютерну грамотність [99].

Основними методами діагностики рівня сформованості інформаційної культури педагогів можуть бути анкетне опитування та тестування. Анкетування дозволяє не тільки виявити характерні труднощі педагогічних працівників з питань інформаційної культури, але й намітити ряд орієнтирів для створення педагогічних умов організації їх інформаційного професійного простору, розробки моделі формування й розвитку інформаційної культури, а також для розробки конкретних заходів допомоги з оволодіння інформаційною культурою, у тому числі й у спеціально організованій освітній діяльності.

Однією з важливих умов розвитку інформаційної культури педагогічних працівників у закладі загальної середньої освіти є запровадження спеціального курсу «Основи інформаційної культури педагога». Його основна мета – розвиток інформаційної культури як сукупності знань, умінь та навичок інформаційного самозабезпечення педагогів освітній та науково-дослідній діяльності.

Весь курс складається з п'яти основних розділів: «Інформатизація та формування інформаційного суспільства. Інформаційна культура педагога», «Інформаційна культура педагога та нові інформаційні

технології», «Основні типи інформаційно-пошукових завдань та алгоритми їх вирішення у професійній діяльності педагога», «Аналітико-синтетична переробка джерел інформації у професійній діяльності педагога», «Структура, правила підготовки та оформлення результатів методичної та науково-дослідної діяльності педагога».

У першому розділі розглядаються критерії інформаційного суспільства, інформатизація як складний соціотехнічний та соціокультурний процес, гуманітарні аспекти інформатизації, роль освіти у розвитку інформаційного суспільства, сутність та зміст понять «інформаційна культура особистості», «інформаційна культура вчителя», фактори, що визначають роль інформаційної культури у професійній діяльності вчителя, структурні компоненти, критерії та рівні інформаційної культури вчителя. Розглядається роль учителя у

формуванні інформаційної культури учнів. У розділі також даються уявлення про автоматизовані інформаційні ресурси, електронні документи як нові способи подання навчальної інформації. Розглядаються види електронних навчальних та наукових документів та інтелектуальних інформаційних систем, спрямування їх використання в освітній сфері.

Приділено увагу проблемам використання інформаційних ресурсів та послуг Інтернету в освітніх установах. У третьому розділі: поняття «інформаційні потреби» та «інформаційний запит», основні типи інформаційно-пошукових завдань у професійній діяльності вчителя. В

рамках теми «Професійна бібліографічна культура вчителя» розглядаються довідково-бібліографічний апарат бібліотеки, інформаційно-бібліотечні продукти та послуги, що надаються бібліотеками, поняття «культура пошуку інформації» та «культура читання».

Четвертий розділ присвячений вивченню наступних питань: призначення та види аналітико-синтетичної переробки інформації, роль та

значення наукової літератури у формуванні професійних якостей педагога, основні прийоми інтелектуальної роботи з документами: реферування, анотування, тезування, згортання.

У заключному розділі пропонується розглянути принципи та прийоми конструювання наукових текстів, технологія підготовки тез доповідей та виступів, особливості наукової публічної мови, технологія створення освітніх ресурсів за допомогою сучасних інформаційних технологій (навчальні презентації, комп'ютерні тести, електронні підручники).

Розвиток інформаційної культури педагогічних працівників має сприяти вирішенню наступних завдань:

1. Орієнтація в інформаційних ресурсах з освіти та педагогічних наук; освоєння раціональних прийомів та способів інформаційного пошуку інформації, систематизації даних відповідно до професійних інформаційних завдань.

2. Опанування формалізованими методами аналітико-синтетичної переробки інформації.

3. Формування професійної бібліографічної культури педагога.

4. Вивчення та практичне застосування технології підготовки та оформлення результатів самостійної освітньої та науково-дослідної діяльності. Розширення базових понять інформаційних технологій, формування комп'ютерної грамотності, розвиток світогляду у сфері інформаційних технологій тощо.

3.2. Методичні рекомендації щодо управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти

Прискорення темпів інформатизації загальної середньої освіти є наслідком глобальної інформатизації українського суспільства. Сьогодні цей напрямок має досить ґрунтовну законодавчу та нормативну базу. Це перш за все Закон України «Інформатизація загальноосвітніх навчальних закладів»; Закон України «Про загальну середню освіту»; Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років, указ Президента України №344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» Але сьогодні, незважаючи на впровадження в життя перерахованих законодавчих актів, інформатизація освіти іде дуже повільно.

Для початку з'ясуємо, що ж ми розуміємо під поняттями інформація та інформаційні технології? Ми будемо користуватись визначенням інформації даним у Законі України «Про інформацію». У ньому сказано, що інформація - це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Наступне поняття інформаційні технології. В Законі України «Про Національну програму інформатизації» визначено, що інформаційна технологія - цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розсередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування. Тепер розглянемо поняття інформатизація освіти (ІО) та комп'ютеризація освіти (КО). Але часто, на жаль, ці поняття ототожнюються або використовуються не професійно. Інформатизація освіти є більш широким поняттям, ніж комп'ютеризація освіти, бо процес ІО включає процес її комп'ютеризації.

Адміністрація школи використовує інформаційні технології для надання інформації у відділ освіти електронною поштою, написання наказів, довідок, формування звітів, опрацювання нормативно-правової документації із використанням ресурсів Інтернету, при оформленні ділової документації; при проведенні контрольно-аналітичної діяльності: підготовці схем аналізу, обробці даних, побудові графіків, діаграм, атестації педагогічних працівників; написанні звітів; розробці презентацій до семінарів, конференцій, батьківських зборів. Шкільний сайт школи грає важливу роль в управлінській діяльності. На сайті розміщено багато корисної інформації для вчителів, учнів, батьків, громадськості. Керівники сучасних шкіл повинні усвідомлювати практичну значущість педагогічних інновацій на професійному та особистісному рівнях. [103]. Вони мають бути носіями освітніх змін, прагнути до набуття таких якостей особистості, умінь управлінської діяльності, які б забезпечували здійснення управління на інноваційних принципах. Рівень управлінської культури переважної більшості керівників ще не відповідає сучасним вимогам [108].

На сьогодні в керівників закладів освіти змінюються, розширюються функції, ускладнюється їхня роль. Це породжує певні труднощі. Адже управлінська діяльність має «подвійний» предмет діяльності: керівник повинен бути і менеджером, і педагогом. Це означає, що на нинішньому етапі розвитку середньої освіти сучасний керівник закладу загальної середньої освіти повинен успішно здійснювати як управлінську, так і педагогічну діяльність.

Інформаційні технології є ефективним інструментом поліпшення якості освіти. Але, як свідчить практика, новітні комунікаційні технології використовуються не в кожній школі, оскільки на запитання: «Що стримує використання інформаційно-комунікаційних технологій в школі?», були отримані такі відповіді від керівників:

- недостатня забезпеченість школи інформаційно-комунікаційними технологіями та іншим обладнанням – 44%;

- недостатній рівень кваліфікації керівників закладів освіти для впровадження інформаційно-комунікаційних технологій – 15%;

- консерватизм у використанні інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі – 12%;

- недостатня розробленість програмного забезпечення – 20%;

- запровадження інформаційно-комунікаційних технологій без попередньої апробації – 9%.

Серед причин, що стримують використання інформаційно-комунікаційних технологій в школі, називалися також організаційні та технічні – відсутність вільного доступу до комп'ютерного обладнання,

труднощі із своєчасним ремонтом, проблеми із поділом класу на підгрупи

при проведенні занять з використанням інформаційно-комунікаційних технологій тощо.

Однак, головні проблеми – це психолого-педагогічні. Вони полягають у низькому рівні готовності керівників закладів освіти до

використання ІКТ в управлінні школою, відсутності науково обґрунтованої методики використання ІКТ при проведенні занять з конкретних навчальних дисциплін, недостатньої забезпеченості закладів освіти якісними дидактичними програмними засобами.

Розглянемо можливі шляхи забезпечення реалізації зазначених складових готовності керівника школи до використання ІКТ.

У переважній більшості керівники шкіл – це колишні вчителі та предметники. Лише незначна їх частина має підготовку за спеціальністю

«Управління навчальним закладом». Актуальними є створення шкільних

веб-сторінок, видання шкільних бюлетенів європейського спрямування,

членство в освітніх міжнародних програмах, наприклад, Європа в школі,

освітніх мережах (Learn) тощо.

Такі напрями діяльності керівника школи: управлінська діяльність, бібліографічна діяльність, дослідницька діяльність, збір, накопичення й обробка методичної інформації, створення фонду науково-методичної інформації, навчання й самоосвіта – можуть ефективніше реалізовуватися також за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Крім того, важливим завданням керівника закладу освіти є використання можливостей педагогічної комунікації (зв'язки з закладами вищої освіти, окремими вченими, відомими практиками, участь у науково-практичних конференціях і семінарах, відрядження з метою вивчення й обміну перспективним педагогічним досвідом). Одним з напрямів управлінської діяльності керівника школи є управління персоналом, а це, зі свого боку, передбачає розробку структури масиву інформації в системі інформаційного забезпечення під час управління закладом.

Важливе місце в підвищенні ефективності управлінської діяльності керівника школи займає створення автоматизованої системи управління школою („АСУ-школа”). Мета створення системи: підвищити якість підготовки учнів за рахунок удосконалення управління з боку керівника школи, громадських організацій; на основі оперативної й всебічної інформації удосконалити діяльність в усіх підрозділах школи за рахунок упровадження наукової організації праці, автоматизації збору та обробки інформації; оптимально використовувати матеріальні, трудові ресурси школи за рахунок автоматизації розробки навчальних планів, складання розкладу занять, екзаменів, консультацій тощо; забезпечити оперативність управління на всіх внутрішньошкільних рівнях за рахунок своєчасної й повної поінформованості для прийняття оптимальних рішень. Використання системи „АСУ-школа” покликане забезпечити оперативність і точність контролю за ходом освітнього процесу.

Необхідні підсистеми „АСУ-школа” потрібно створювати на основі трьох найважливіших наборів даних: „Учень”, „Учитель”, „Фінансово-

господарська діяльність". Наприклад, підсистема „Учень” охоплює інформацію про анкетні дані класу з одержання впродовж кожної чверті оцінок і кількості наявних заохочувань і стягнень. На базі цього набору даних працює підсистема „Клас”. Підсистема „Вчитель” призначена для забезпечення суб'єктів управління інформацією про особисті соціально-демографічні характеристики, освітньо-кваліфікаційний рівень, результативність діяльності працівників, підвищення професійної кваліфікації тощо.

Використання ІКТ в удосконаленні роботи керівника дозволяє інтенсифікувати такий важливий аспект його діяльності, як педагогічний аналіз уроків у системі освітнього процесу. За допомогою діалогової системи можлива диференціація мети відвідування уроків, складання й запис програми спостереження, запис результатів відвідування уроків з однією метою в різних учителів та порівняння результатів, виокремлення позитивних сторін і недоліків у роботі вчителів. Впорядкованість планової інформації разом із можливістю оперативного аналізу дозволяє вдосконалити внутрішньошкільний контроль, опрацювання даних контролю, давати науково обґрунтовані рекомендації коригувального характеру. Керівнику школи потрібен особистий календар, в якому записана оперативна й відтермінована інформація (після виконання запланованих справ дана інформація може бути знищена або, за необхідності, список виконаних справ може бути роздрукований для накопичення інформації). На цій же основі може бути побудована програма звітності з питань фінансування, юридичних питань тощо. У цьому випадку немає потреби писати докладні звіти, підготовка яких відбирає чимало часу. Допомогу може надати використання ІКТ і в роботі з листами батьків, громадськості. Доцільно вести за допомогою ІКТ тематику науково-методичної роботи педагогічного колективу, періодичність роботи над тією або іншою науковою темою конкретних

викладачів, мати інформацію про педагогічні кадри, а саме: в якому році закінчив вищий навчальний заклад і прийшов працювати в дану школу, який предмет викладає, тижневе навантаження вчителя, яку посаду

обіймає в школі, які громадські доручення виконує, в якому році й де підвищував кваліфікацію, над якою темою працює, анкетні дані тощо. Ця

операція економить час збирання необхідних даних про педагогічних працівників школи. Для ефективної модернізації освіти та оновлення

технічного арсеналу засобів навчання необхідно оптимізувати реалізацію державних програм, спрямованих на інформатизацію, комп'ютеризацію та

оновлення матеріально-технічної бази шкіл, надання всім вільного доступу до мережі Інтернет.

Підготовка керівників до сучасного управління школою за допомогою ІКТ є дієвим складником ефективного освітнього

менеджменту. Це означає, що на сучасному етапі розвитку середньої освіти сучасний керівник закладу освіти повинен успішно здійснювати як

управлінську, так і педагогічну діяльність, забезпечуючи реалізацію цілей і змісту освітнього процесу та різноманітних форм міжсуб'єктних

відносин у нових умовах.

Інформаційна діяльність керівників шкіл повинна ґрунтуватися передусім на інформаційних процесах через створення програми

інформатизації діяльності закладу освіти; формуванні й розвитку освітньо-інформаційного середовища та інформаційної інфраструктури; створенні,

розвитку й використанні інформаційних ресурсів та систем; розробці й використанні комп'ютерно-інформаційних та телекомунікаційних

технологій у освітньому й управлінському процесах.

Розвиток інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти можливим через такі форми науково-

методичної роботи, як:

НУБІП України

- система постійно діючих семінарів з питань вдосконалення навиків роботи на комп'ютері з різними програмами і впровадження ІКТ в навчально-виховному процесі;

- індивідуальні консультації за запитом;

НУБІП України

- систему проблемних семінарів на основі вивчення освітніх потреб у використанні ІКТ;
- систему майстер-класів, стажувань у педагогів компетентних в ІКТ;

- систему дистанційного навчання;

НУБІП України

- організацію та проведення курсів ІКТ-грамотності;
- самоосвітню діяльність педагогічних працівників;
- проведення практичних занять у рамках роботи творчих груп з впровадження ІКТ.

НУБІП України

Система заходів спрямованих на підвищення інформаційної культури педагогічних працівників Великокручанської загальноосвітньої школи I-III ступенів

На виконання наказу по Великокручанській загальноосвітньої школи

НУБІП України

I-III ступенів ЗОШ I-III ступенів "Про результати моніторингу інформаційної культури педагогічних працівників" № 21/272 від 28.12.2019 року розроблено систему заходів спрямованих на підвищення інформаційної культури педагогічних працівників, розроблено чітку модель та ефективну систему методичної роботи, що забезпечило удосконалення та постійний розвиток інформаційної культури педагогічних працівників у сфері застосування інформаційно-комунікаційних технологій, сприяло реалізації особистісно орієнтованого і діяльнісного підходів, дозволило педагогам сформувати новий рівень викладання, який заснований на цифрових технологіях.

НУБІП України

технологіях.

НУБІП України

НУБІП України

Таблиця 5

Програма спецкурсу «Застосування інформаційних технологій у навчально-виховному процесі»

№п/п	Назва заходу	Інструментарій	Дата	Відповідальні	Примітка про виконання
1	Курси ІКТ грамотності бази кабінету інформатики	Програма спецкурсу	2.11.19 р.- 02.12.20 р.	Хижко Н.О., Кулінич С.М., Оришич В.О.	
2	Індивідуальні консультації для вчителів з питань ІКТ грамотності		Впродовж ІІ семестру 2020 н.р	Хижко Н.О. Кулінич С.М., Оришич В.О.	
3	Самоосвітня діяльність з опрацювання дистанційного курсу «Цифрові технології»	Програма дистанційного Курсу «Цифрові технології»	Впродовж ІІ семестру 2020 н.р	Вчителі-предметники	
4	Самоосвітня діяльність з опрацювання навчального мультимедійного відеокурсу з основ ІКТ	Програма з відеокурсу		Оришич В.О. вчителі-предметники	
5	Майстер-клас, відкриті уроки з використанням ІКТ	Матеріали майстер-класів	Січень-лютий	Оришич В.О. динамічна творча група вчителів	
6	Навчально-методичний	Матеріали семінару	Лютий 2020 р.	Оришич В.О. динамічна	

семинар «ІКТ в системі освіти»	творча група вчителів
Сертифікація вчителів	Березень 2020 р

2.2. Перелік навчальних програм спрямованих на підвищення ІКТ-компетентності педагогічних працівників

2.2.1. Програма спецкурсу «Застосування інформаційних технологій у навчально-виховному процесі»

Пояснювальна записка Програма спецкурсу «Застосування інформаційних

технологій у навчально-виховному процесі» розроблена для навчання вчителів загальноосвітніх шкіл. Вона дозволяє вчителям отримати основи інформаційних знань. Для впровадження курсу необхідний комп'ютерний

клас та мультимедійні засоби демонстрації. На вивчення курсу

передбачено 16 годин (2 години на тиждень). Метою курсу є формування

навичок володіння вчителями основ ІКТ. Завданням курсу є формування

практичних навичок використання засобів сучасних інформаційно-

комунікаційних технологій, що включає уміння працювати з системними

та прикладними програмними засобами загального призначення:

операційними системами, редакторами текстів, графічними редакторами,

електронними таблицями, інформаційно-пошуковими системами, а також

здійснювати пошук потрібної інформації в мережі Інтернет. Основний

навчальний матеріал курсу подано в електронному вигляді. На веб-сайті

програми (<http://www.microsoft.com/digitalliteracy>) розгорнуто

інтерактивний навчальний курс, який користувачі можуть проходити як в

он-лайн, так і завантажуючи матеріали на власний комп'ютер. В

електронному курсі поєднуються невеликі блоки текстової інформації з

відеороликами, тестовими завданнями, інтерактивними вправами, які учні

можуть виконувати в імітаційному середовищі, тощо. Важливою

перевагою курсу є те, що слухачі, які пройшли навчання за його

програмою та успішно склали сертифікаційний тест, отримують сертифікат міжнародного зразка, який заевідчує певний рівень володіння інформаційно-комунікаційними технологіями. Навчальний план із курсу

цифрових технологій складається з п'яти курсів: «Основи роботи з комп'ютером», «Інтернет і Веб-програми підвищення продуктивності», «Безпека та конфіденційність комп'ютера», «Цифровий стиль життя».

Кожен курс містить модуль дистанційного навчання та оцінювальний тест. Також можна скласти сертифікаційний тест, який охоплює теми з усіх п'яти курсів. Якщо сертифікаційний тест складено успішно, можна роздрукувати персоналізований сертифікат із курсу цифрових технологій.

Зміст програми: 1.1. Робота з текстовими документами (4 год.)

Правила та послідовність оформлення текстових документів: рефератів, конспектів, буклетів, звітів. Функції систем опрацювання текстів MS Word та MS Publisher. Налаштування інтерфейсу систем опрацювання текстів. Форматування тексту. Створення змісту та закладок. Системи перевірки правопису. Застосування формул. Робота з графічними об'єктами в середовищі текстового редактора. Підготовка, експорт та вбудовування об'єктів з інших додатків. Створення та використання макросів. Системи оптичного розпізнавання сканованого тексту. Системи автоматичного перекладу документів. Підготовка документу до друку.

Вчителі повинні знати:

- правила оформлення текстових документів результатів досліджень;
- принципи налаштування систем опрацювання текстів;
- принципи роботи з системами перевірки правопису;
- правила форматування різних видів документів;
- принципи застосування макросів;
- принципи роботи систем оптичного розпізнавання текстів;

НУБІП УКРАЇНИ

- правила підготовки документів до друку.

Вчителі повинні мати уявлення про:

- різні види текстових документів – результатів досліджень;
- різні види вбудованих в текст об'єктів;

НУБІП УКРАЇНИ

- математичну підтримку текстових редакторів;
- графічні можливості систем опрацювання текстів.

Вчителі повинні вміти:

- оформлювати текстові документи - результати досліджень;
- обирати систему опрацювання текстів;

НУБІП УКРАЇНИ

- зчитувати текст із зовнішніх носіїв;
- створювати зміст та організувати систему закладок;
- підготовку та вставку об'єктів з інших доданків;

- створювати макроси роботи з текстом;

НУБІП УКРАЇНИ

Висновки до розділу 3

Отже, інформаційна культура забезпечує: розвиток особистості

педагога; умови для підготовки його до самостійної продуктивної діяльності в умовах інформаційного суспільства; реалізацію соціального замовлення, зумовленого інформатизацією сучасного суспільства;

інтенсифікацію усіх рівнів навчально-виховного процесу; гуманітаризацію

та гуманізацію навчального процесу. Процес інформатизації освіти є не

лінійною функцією, а доволі складним соціокультурним феноменом, що

містить як позитивні, так і негативні моменти, які слід враховувати,

плануючи і організовуючи навчальний процес.

Реалії життя потребують додаткових знань у галузі освітньої

управлінської діяльності, тому рівень «директора-управління» набуває

нового фахового сприйняття. Посада директора школи вимагає

спеціальної фахової підготовки не як вчителя, а як менеджера.

НУБІП УКРАЇНИ

НУБІП України
Головним завданням керівника закладу загальної середньої освіти є розробка моделі школи, яка відображала б специфіку закладу як інформаційної системи у взаємодії: учень – учень, учень – вчитель, учень – адміністрація, учень – батьки, адміністрація – вчитель, вчитель – батьки, адміністрація – батьки та ін.

НУБІП України
Інформаційне забезпечення управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладу загальної середньої освіти передбачає створення та реалізацію системи інформаційного забезпечення та автоматизовану базу даних. Суть управління розвитком інформаційної

НУБІП України
культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти полягає в тому, щоб створити та поширити кращий досвід, який втілював би в собі передові педагогічні ідеї. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у закладі загальної середньої освіти є

НУБІП України
загальною необхідністю. Інформаційна культура є ключовим чинником управління якістю освіти.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВИСНОВКИ

1. На підставі аналізу наукових джерел з'ясовано, що інформаційна культура – здатність суспільства ефективно використовувати наявні інформаційні ресурси і засоби інформаційних комунікацій, а також застосовувати для цих цілей засоби інформатизації та інформаційно-комунікаційних технологій. Основою інформаційної культури особистості є знання про інформаційне середовище, закони його функціонування та розвитку, вміння орієнтуватися в безмежному просторі різноманітних повідомлень і даних, раціонально використовувати засоби сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для задоволення інформаційних потреб. Інформаційна культура є частиною загальної культури особистості і може бути представлена як сукупність когнітивної, технологічної та світоглядної складових. Когнітивний компонент - це знання та використання джерел інформації, принципів її пошуку у різних джерелах. Технологічна складова включає різні інформаційні вміння - знаходити, систематизувати, аналізувати, перетворювати, представляти, передавати, зберігати інформацію, зокрема з допомогою комп'ютера. Не менш важливим є інформаційний світогляд, тобто емоційно-ціннісне ставлення до інформації, інформаційних процесів, позиціонування себе в інформаційному просторі, визначення своєї життєвої позиції.

Складовими інформаційної культури особистості можна вважати її вміння/формулювати свою потребу в інформації; ефективно здійснювати пошук необхідної інформації в усій сукупності інформаційних ресурсів; переробляти і створювати якісно нову інформацію; вести індивідуальні інформаційно-пошукові системи; відбирати та оцінювати інформацію; здатність до інформаційного спілкування і комп'ютерну грамотність. В основі інформаційної освіти покладено розуміння того, що інформація – головний ресурс людського суспільства, яка необхідна для прогресу і

загальнокультурного росгу, а вміння добувати її, обробляти, використовувати, інтерпрегувати – складові компоненти інформаційної культури.

Інформаційна культура включає оптимальні способи поводження з будь-якою інформацією та її представлення у вигляді, зручному для подальшого використання для вирішення теоретичних і практичних задач, технології виробництва, збереження, аналізу, пошуку та передачі інформації; розвиток системи навчання і підготовки людини до ефективного використання інформаційних засобів та інформації у професійній діяльності та побуті.

Оволодіння інформаційною культурою – це шлях входження в інформаційне суспільство. На сучасному етапі інформаційна культура є показником професійної культури, але з часом стане важливим чинником розвитку кожної особистості. Особистість з розвиненою інформаційною культурою характеризується як фахівець, що володіє цілим комплексом знань і умінь. Зокрема, це володіння тезаурусом, що включає такі поняття, як інформаційні ресурси, інформаційний світогляд, інформаційне середовище, інформаційна поведінка.

Інформаційна культура характеризується вміннями грамотно формулювати інформаційні потреби й запити, ефективно й оперативно здійснювати самостійний пошук інформації, раціонально зберігати та оперативно опрацьовувати великі потоки інформації. Важливим показником розвитку інформаційної культури є знання норм і правил інформаційної етики, вміння вести інформаційно-комунікаційний діалог.

У педагогів є одна особлива складова інформаційної культури – вони повинні не лише самі мати знання, вміти користуватися технологіями, а й уміти передавати знання і навички учням, навчати їх грамотного використання інформації, навчити їх дотримуватися правил

безпеки та інформаційної етики, закласти основи самонавчання та саморозвитку вихованців.

В аспекті інформаційної діяльності, виділяються такі типи інформаційної культури: функціональна інформаційна культура – використання інформації для управління і впливу; інформаційна культура

взаємодії – обмін інформацією з метою вдосконалення процесів і зростання ефективності; інформаційна культура досліджень – використання інформації для прогнозування майбутніх змін у внутрішньому і зовнішньому середовищі; інформаційна культура відкритості – відкритість для розуміння або радикальних змін.

2. Встановлено, що поняття «розвиток» це такий рух (взаємодія), під час якого відбувається не просто зміна вже існуючих властивостей, стану якоїсь системи, а виникають нові властивості, нова якість (сутність чогось), яких раніше не було.

Розвиток характеризується кількома змістовними властивостями: 1) спрямованістю; 2) швидкістю; 3) результатом; 4) причинністю.

Традиційно виокремлюють дві форми розвитку будь-яких систем, явищ, процесів – прогрес (розвиток від «нижчого» до «вищого») та регрес (розвиток від «вищого» до «нижчого»). Розвиток інформаційної культури педагогів закладів загальної середньої освіти проводиться за певною системою, оскільки тільки системний підхід до організації роботи може дати відчутний ефект. Розвиток інформаційної культури педагогів передбачає проведення комплексу заходів, що включає теоретичні, практичні та підсумкові заняття.

Розвиток інформаційної культури педагогів закладів загальної середньої освіти здійснюється з урахуванням особистісно-орієнтованого, діяльно-розвивального, системного, андрагогічного, компетентнісного підходів і реалізується у цілісній розвивально-методичній системі, що передбачає розвиток інформаційної культури шляхом удосконалення

інформаційно-аналітичній діяльності, застосування відповідних форм і методів, впровадження технологій розвитку інформаційної культури з діагностуванням її рівнів. Провідною ідеєю розвитку інформаційної культури педагогів закладів загальної середньої освіти є творче використання положень філософських, культурологічних, психолого-педагогічних концепцій розвитку особистості, формування її інформаційної компетентності, взаємозв'язку пізнання і творчості, гуманізації, гуманітаризації, єдності теорії і практики.

3. Система заходів спрямованих на підвищення інформаційної культури педагогічних працівників Великокручанської загальноосвітньої школи I-III ступенів включає наказ по Великокручанській загальноосвітній школі I-III ступенів ЗОШ I-III ступенів "Про результати моніторингу інформаційної культури педагогічних працівників" № 2/ 272 від 28.12.2019 року, розроблено систему заходів спрямованих на підвищення інформаційної культури педагогічних працівників, розроблено чітку модель та ефективну систему методичної роботи, що забезпечило удосконалення та постійний розвиток інформаційної культури педагогічних працівників у сфері застосування інформаційно-комунікаційних технологій, сприяло реалізації особистісно орієнтованого діяльнісного підходів, дозволило педагогам сформувати новий рівень викладання, який заснований на цифрових технологіях.

4. Управління розвитком інформаційної культури Великокручанської ЗОШ I-III ступенів - це цілеспрямована діяльність усіх суб'єктів, що забезпечують становлення, стабілізацію, оптимальне функціонування і обов'язковий розвиток закладу освіти. Процес управління закладом освіти характеризується постійним і системним впливом на діяльність його об'єктів або структур для забезпечення узгодженої роботи і досягнення кінцевого позитивного результату. Метою управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників є

створення умов для розкриття інтелектуального потенціалу педагога, мобілізації його мислення, розвитку його пізнавальних здібностей, творчого потенціалу, креативності, різноманітних проявів духовності, морального і фізичного здоров'я.

5. Управління розвитком педагогічних працівників – це повторюваний з певною періодичністю процес, який залежить від наявності ресурсів, бажання керівництва, необхідності, викликаного дією зовнішніх чинників. Управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти – це розроблення та реалізація заходів необхідних для досягнення показників професійної компетентності працівників відповідно до стратегії розвитку закладу.

Завданням управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти є забезпечення:

- відповідного професійного рівня педагогічних працівників вимогам робочого місця, посади;
- умов для мобільності педагогічних працівників як передумови раціональної їх зайнятості і використання;
- можливості просування педагогічних працівників у професійній кар'єрі.

6. Однією з важливих умов управління розвитком інформаційної культури педагогічних працівників у закладі загальної середньої освіти є запровадження спеціального курсу «Основи інформаційної культури педагога». Його основна мета – розвиток інформаційної культури як сукупності знань, умінь та навичок інформаційного самозабезпечення педагогів освітньої та науково-дослідної діяльності. Розвиток інформаційної культури педагогічних працівників має сприяти вирішенню наступних завдань:

НУБІП України
- орієнтація в інформаційних ресурсах з освіти та педагогічних наук;
- освоєння раціональних прийомів та способів інформаційного пошуку інформації, систематизації даних відповідно до професійних інформаційних завдань;

НУБІП України
- опанування формалізованими методами аналітико-синтетичної переробки інформації;
- формування професійної бібліографічної культури педагога;

НУБІП України
- вивчення та практичне застосування технології підготовки та оформлення результатів самостійної освітньої та науково-дослідної діяльності. Розширення базових понять інформаційних технологій, формування комп'ютерної грамотності, розвиток світогляду у сфері інформаційних технологій тощо.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова С.Г. О понятии «организационная культура» / С.Г. Абрамова, И.А. Костенчук // Служба персонала. 2009. №2. С. 18-22.

2. Алексеева С. В. Развитие информационной культуры педагогических работников профессионально-технических учебных заведений / С. В. Алексеева, О. Д. Гуменний, В. В. Паржницький. К., 2015. 188 с.

3. Анісімов А.В. Інформаційні системи та бази даних: Навчальний посібник для студентів факультету комп'ютерних наук та кібернетики. / Анісімов А.В., Кулябко І.П. Київ, 2017. 110 с.

4. Антоненко М. О. Інформаційна культура як складова загальнолюдської культури [Електронний ресурс] / М. О. Антонченко. URL : https://www.i.npu.edu.ua/files/Zbirnik_KOSN/2/25.pdf (дата звернення: 12.09.2021).

5. Антонченко М.О. Інформаційна культура як складова загальнолюдської культури // Комп'ютерні технології навчання ім. Драгоманова, 2004. Вип 9. С. 234-241.

6. Базелюк В.Г. Інновації у педагогічній діяльності викладачів коледжів. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Проблеми і перспективи розвитку професійної компетентності працівників системи професійної освіти в умовах реформування освітньої галузі (до 40-річчя від дня утворення БІНПО)» 27 лютого 2019 р. с.7-12

7. Базелюк В.Г., Багдай А.В. Формування інформаційної культури педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. The 6th International scientific and practical conference "Fundamental and applied research in the modern world" (January 20-22, 2021) BoScience Publisher Boston USA, 2021. 992 p. С. 326-335.

8. Базедюк, О.В., Спірін, О.М., Петренко, Л.М., Каленський, А.А., & Майборода, Л.А. (2018). Технології дистанційного професійного навчання : методичний посібник. Житомир: «Пелієся». URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713159/> (дата звернення: 12.06.2021).

9. Бакалюк В. І. Управління якістю освіти / В.І.Бакалюк // Управління школою. 2004. №15. с. 21-22.

10. БЕЛЯКОВ К. І., ОНОПРІЄНКО С. Г., ШОПІНА І. М. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір. Монографія / К. І. Беляков, С. Г. Онопрієнко, І. М. Шопіна : за заг. ред. К. І. Белякова. – К.: КВІЦ, 2018. 168 с.

11. Биков В. Особливості переходу до активного використання комп'ютерних технологій [збори НАПН, 10 листоп. 2011 р., м. Київ] / В. Биков; [уклад. : О. Виговська, О. Виговський] // Директор школи, ліцею, гімназії, 2012, № 1. с. 30–35

12. Биков В. Ю. Електронна педагогіка та сучасні інструменти систем відкритої освіти [Електронний ресурс] / В. Ю. Биков, І. В. Мушка // Інформаційні технології і засоби навчання. 2009. № 5(13). URL: // www.ime.edu-ua.net/em.html. (дата звернення: 12.06.2021).

13. Биков В. Ю. Технології хмарних обчислень – провідні інформаційні технології подальшого розвитку інформатизації системи освіти в Україні : [інтерв'ю з директором Інституту інформ. технологій і засобів навчання НАПН України В. Ю. Биковим] / В. Ю. Биков // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2011. № 6. С. 3–11.

14. Биков В.Ю. Формування інформаційного простору / В.Ю.Биков, О.О.Гриценчук, С.М.Іванова [та ін.]. Київ: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 2007. 290 с.

15. Бицкевич Н. Г., Гончарова Н. М., Гончарук А. П. Формування навичок застосування інформаційних технологій у майбутніх фахівців із фізичної культури та спорту. Вісник Національного університету

«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Вип. 10 (166) Нац. ун-т
«Черн. колегіум» ім. Т. Г. Шевченка; голов. ред. М. О. Носко. Чернігів
НУЧК, 2020. С. 126-133. (Серія: Педагогічні науки). DOI:
10.5281/zenodo.4506637

16. Бишевец Н. Г., Сергієнко К. М., Гончарова Н. М. (2020).
Удосконалення викладання дисциплін «Інноваційна та інформаційна
технологія у фізичній культурі та спорті». Інновації та інформаційна
технологія у фізичній культурі, спорт, фізична терапія та ерготерапія:
Матеріали III Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції
з міжнародної участі «Інноваційні та інформаційні технології у фізичній
культури, спорті, фізіотерапії та трудотерапії: матеріали III Всеукраїнської
електронної науково-практичної конференції з міжнародною участю
(Київ, 8 квітня 2020 р.). Київ, Україна: НУФВСУ, р. 51–52. (українською

мовою).
17. Білоус В. В. Мобільні додатки для навчання математики як
засіб підвищення мотивації учнів молодшої школи. Відкрите освітнє
есередовище сучасного університету. № 3. 2017р. С. 303 – 309.

18. Блюменау Д. И. К уточнению исходных понятий
теории информационных потребностей : [текст] // Науч. и техн. информ.
Сер. 2. – 1986. №2. С. 7 – 12.

19. Вибрані питання комп'ютерних систем та мереж : навчальний
посібник / укладач: Г. В. Ткачук. Умань : ВПЦ «Віззаві», 2018. 130 с.

20. Вохрышева М. Г. Формирование науки об
информационной культуре // Проблемы информационной культуры: Сб. ст. /
Науч. ред. : Ю.С. Зубов, В.А. Фокеев. – М. : Магнитогорск, 1997. Вып. 6.
Методология и организация информационно
культурологических исследований. С. 57.

21. Вплив комп'ютера на психічне і фізичне здоров'я дитини.
Проблеми та шляхи їх розв'язання. URL: <https://sites.google.com/site/>

metodika0pk/home/rozdil-i/vpliv-komp-utera-na-psihicne-i-fizicne-zdorov-
aditni-problemi-ta-slahi-ieh-rozv-azanna (дата звернення: 22.03.2018).

22. Гендина Н.И. Информационная грамотность и
информационная культура личности: международный и
российский подходы к решению проблемы / Н.И. Гендина –
Открытое образование, 2007, № 5, С. 58-69.

23. Гендина Н.И. Основы информационной культуры / Н.И.
Гендина // Основы информационной культуры: сб. метод. материалов.
Кемерово, 1999. С.6-7

24. Гендина Н.И. Формирование информационной культуры личности в библиотеках и
образовательных учреждениях: уч.-метод. поссб. 2-е изд., перераб. /
Н.И. Гендина, Н.И. Колкова, И.Л. Скипор, Г.А. Стародубцева М.: Школьная
б-ка, 2003. 296 с.

25. Гончарова О. М. Типізація засобів сучасних інформаційно-
комунікативних технологій за видами інформаційної діяльності / О. М.
Гончарова // Вісник Житомирського держ. універ. ім. І. Франка. Житомир,
2005. Вип. 24. С. 52—56.

26. Гречихин А. А. Информационная культура
Сыбы типологического определения : [текст] / А. А. Гречихин // Проблемы
информационной культуры: сб. ст. / Под. ред. Ю. С. Зубова, И.
М. Андреевой. М. : Изд-во Моск. гос. ун-та культуры, 1994. С. 12-38.

27. Гринченко І.Б. Сучасні напрями впровадження інновацій в
професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури. І.Б.
Гринченко URL : <http://www.nniif.org.ua/File/12gibsnv.pdf> (дата звернення:
12.06.2021).

28. Гуревич Р. С. Формування інформаційної культури
майбутнього вчителя / Р. С. Гуревич, В. В. Агаманюк // Сучасні
інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці

фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / [редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін.]. К. ; Вінниця : ДОВ «Вінниця». 2003. Вип. 3. С. 8—13.

29. Гуржій А. Інформатизація освіти і проблеми створення комп'ютерних програмно-педагогічних засобів навчання / А. Гуржій, В. Волинський, В. Коцур // Освіта України. №23. С. 9—10.

30. Гуржій А. М. Теоретичні напрями інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів / А. М. Гуржій // Педагогічна і психологічна науки в Україні : зб. наук. праць до 15- річчя АПН України у 5 томах / Т. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. К. : Педагогічна думка, 2007. 392 с.

31. Дегтяренко Т.В., Долгієр Є.В. Медико-педагогічний контроль у фізичному вихованні та спорті: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Атлант ВОИ СОІУ, Одеса. 2018. 282 с.

32. Демиденко Т. М. Інформаційна культура сучасного вчителя трудового навчання / Т. М. Демиденко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / [редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін.]. К. ; Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2003. Вип. 3. С. 82—86.

33. Джингчарадзе Н.Г. Інформаційна культура особи: формування та тенденції розвитку (соціально-філософський аналіз): дис. ...-ра філос.наук : 09.00.03 / Наталія Гаврилівна Джингчарадзе. К.: Київський ун-т ім. Т. Шевченка, 1997. 452 с.

34. Дорошенко Ю. О. Достовірність комп'ютерного тестування : навчально-методичний посібник / Ю. О. Дорошенко, П. А. Ротаєнко / за ред. Ю. О. Дорошенка. К. : Педагогічна думка, 2007. 176 с.

35. Дубов Д.В. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналіт. доп. / Д.В. Дубов, О.А. Ожеван, С.Л. Гнатюк. К.: НІСД, 2010. 64 с. С.3.

36. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

37. Жалдак М. І. Інформаційна культура / Жалдак М. І. // Енциклопедія освіти [текст]. К. : Юрінком Інтер, 2008. С. 362–363.

38. Жалдак М. І. Педагогічний потенціал інформатизації навчального процесу / М. І. Жалдак // Розвиток педагогічної та психологічної наук в Україні 1992–2003 : зб. наук. пр. до 10-річчя АПН України / АПН України. Ч. 1. Харків : ОВС, 2002. С. 371–383.

39. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. Розділ VI. Управління системою загальної середньої освіти – URL: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_02/part_06 (дата звернення: 12.06.2021)

40. Зараковский Г. М. Информационно-психологическая безопасность: основные понятия / Г. М. Зараковский, Г. Л.

Смоляк // Психология и безопасность организаций ; под ред. А. В. Брушлинского и В. Е. Лешского. М., 1997.

41. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України : монографія / [В. В. Лапінський, А. Ю. Пилипчук, М. П. Шишкіна та ін.] ; за наук. ред. проф. В. Ю. Бикова. К. : ІТГЗН, 2008. 200 с.

42. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти) : навч.-метод. посібник / авт. кол. ; за ред. М. Л. Смульсон. К. : Педагогічна думка, 2008. 256 с., іл., табл.

43. Зеер Э. Ф. Психология профессионального развития: учеб. пособие / Э. Ф. Зеер. М.: Академия, 2006. 240 с.

44. Інформатика та інформаційні технології у фізичному вихованні та спорті: навч. програма : 0102 "Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини" напрям підготовки : 6.010202 "Спорт" освітній ступінь - "бакалавр" / Ю. О. Юхно, К. М. Сергієнко, І. В. Хмельницька [та ін.] МОНУ, НУФВСУ. К. Олімпійська література, 2017. 40 с.

43. Інформаційна культура URL :
<http://www.fio.xmu.ru/2005/6/4.htm> (дата звернення: 12.06.2021).

46. Інформаційні технології в системі «фізична культура-спорт» / Є.О. Карабанов, О.В. Непша, Г.П. Суханова, В.С. Ушаков. Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту: збірник наукових праць. Харків: ХДАФК, 2018. Вип. 2. С. 49–53.

47. Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, і перспективи. Збірник наукових праць. Випуск 5. / За ред. М.М. Козяра, Н.Г. Нічкало. Львів. ЛДУ БЖД, 2017. 400 с.

48. Кадемія М. Ю. Використання нових інформаційних технологій у підготовці педагогічних працівників / М. Ю. Кадемія // Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти : педагогічна майстерність, творчість, технології : зб. наук. пр. / за заг. ред. Н. Г. Нічкало. Харків : НГУ «ХПБ», 2007. С. 468-472.

49. Калініна Л. М. Інтернет як джерело отримання інформації та засіб підвищення професійної майстерності вчителів і керівників закладів освіти / Л. М. Калініна, О. Л. Губаш // Стратегії управління закладами освіти в умовах формування інформаційного суспільства. зб наук. пр. Ін-т педагогіки АПН України ; за ред. Р. П. Едовиченко, Л. М. Калініної. К. ; Миколаїв : Ілліон, 2008. Вип. 1. С. 209 – 221.

50. Калініна Л.М. Теоретико-прикладні аспекти формування інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу: монографія / Л.М. Калініна. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 160 с.

51. Калмыков А. Виртуальный учитель / А. Калмыков // Школьные технологии. 2002. № 4. С. 200-206.

52. Карабанов Є.О., Непша О.Е. (2018). Інформаційно-комунікаційні технології в підготовці майбутніх фахівців у сфері фізичної

культури і спорту / Збірник статей, тез і доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Філософія здоров'я – здоровий спосіб життя – здорова нація». Херсон: ДВНЗ «ХДАУ». 2018. С. 410–413.

53. Каракозов С. Д. Информационная культура в контексте общей теории культуры личности / Каракозов С.Д. // Педагогическая информатика. 2000. № 2. С. 41-55.

54. Карташова Л. А. Супровід навчального посібника засобами Web 2.0- технологій / Л. А. Карташова // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. 2010. № 2 (26). с. 39–47.

55. Качан О.В. Упровадження інноваційних технологій у фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність закладів освіти: навчально-методичний посібник / О.А.Качан. Слов'янськ: Витоки, 2017.

138 с., с іл., Бібліограф. Наприкінці розд.

56. Кириченко, В. В. (2019) *Інформаційна культура у структурі професійної компетентності державних службовців*. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки (2), pp. 113-118. ISSN 2312-3206

57. Клименко А. Основи інформаційної культури: навч.-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ, 2006. С. 12.

58. Коваленко В.В. Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами інформаційно-комунікаційних технологій : посібник / за наук. ред. проф. М. П. Лещенко. К., 2017. 192 с.

59. Коваль Г. І. Підготовка викладачів вищої школи : інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посібник / Коваль Г. І., Сисоева С. О., Сущенко Л. П. К. Вид. центр КНЛУ, 2009.

380 с.

60. Козырева А. Ю. Информационно-психологическая безопасность в практике дипломатической службы / А. Ю. Козырева – М. (ДА МИД России, 2004. 158 с.

61. Левшин М. М. Педагогічна сутність поняття «Інформаційна культура особистості» / М. М. Левшин // Вища освіта України. 2002. № 3. С. 67-74.

62. Коломієць А. М. Інформаційна культура вчителя початкових класів : монографія / Алла Миколаївна Коломієць. Вінниця : ВДПУ, 2007. 379 с.

63. Королук С.В. Розвиток управлінської культури керівника загальноосвітнього навчального закладу: монографія / С.В. Королук. Полтава, 2007. 168 с.

64. Котова О.В., Сем'янов О.В. (2017) Професійна підготовка фахівців з фізичної культури із використанням інформаційних технологій! Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції.- Бердянськ: БДПУ, 2018. С. 297-299.

65. Кравець В.О., Кухаренко В.М. Питання формування інформаційної культури. URL :http://www.e-joe.ru/sod/0074_00/ku.html (дата звернення: 12.06.2021).

66. Кремень В.Г. Філософія управління: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В.Г. Кремень, С.М. Пазинич, О.С. Пономарьов. К.: Знання України, 2007. 360 с.

67. Кубська Л. І. Особливості формування інформаційної культури педагогічних працівників ПТНЗ / Л. І. Кубська // Управління якісною підготовкою фахівців у професійно-технічних навчальних закладах на основі маркетингу ринку праці та освітнього моніторингу в умовах регіоналізації : монографія / Камінецький Я. Г., Вачевський М. В., Клим Б. І. та ін. ; [за ред. Камінецького Я. Г.]. Львів : СПОЛОМ, 2010. С. 160-195.

68. Макаров А. М. Світло українського барокко : [текст] / Анатолій Миколайович Макаров. К. : «Мистецтво», 1994. 188 с.

69. Малахова О. Підвищення професійної компетентності управлінських кадрів на засадах акмеологічного підходу / О. Малахова // Рідна школа. Наук.-педагог. Журн. Київ, 2014. №4-5. С. 52-56

70. Медведева Е. А. Основы информационной культуры : [текст] / Е. А. Медведева // Социологические исследования. 1994. – №11 – С. 59 –

67. 71. Мелешико В. В. Управління малокомплектними початковими школами різної структури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / В. В. Мелешико. К., 2002. 22 с.

72. Мобільне навчання [Електронний ресурс]. 2017. URL https://uk.wikipedia.org/wiki/Мобільне_навчання. (дата звернення: 12.06.2021).

73. Прусенко Ю. С. Мобільне навчання як нова технологія навчання [Електронний ресурс] // Ю. С. Прусенко. 2017. URL https://informatika.udpu.edu.ua/?page_id=3482

74. Мобільні технології в навчальному процесі. Інформацію відшукав і скомбінував : Сенів Р.О. Тернопіль 2017. URL : <https://ru.calameo.com/books/00514325695cb8c3EB916> (дата звернення: 12.06.2021).

75. Морзе Н. В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій : [текст] / Наталія Вікторівна Морзе. К. : BHV, 2007. 350 с.

76. Морзе Н. В. Як навчати вчителів, щоб комп'ютерні технології перестали бути дивом на уроці? [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе. URL : <http://www.cipre.edu.ua/forum/> (дата звернення: 12.06.2021).

77. Мороз І. В. Менеджмент і маркетинг освіти : навч.-метод. посіб // І. В. Мороз. К. : Освіта України, 2009. 192 с.

78. Наказ МОН № 47 від 26.04.2015 р. URL <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/20132-15>. (дата звернення: 12.06.2021).

79. Нічкало Н.Г. Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія : [текст] / Нічкало Н.Г. // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журн. 2001. Вип. 1. С.9

22.

80. Нэсбитт Дж., Эбурдин П. Что нас ждет в 90-е годы. Мегатенденции Год 2000 : [текст] / Дж. Нэсбитт, П. Эбурдин. М Республика, 1992. 416 с.

81. Олійник В.В., Андрощук І.М., Остапівська І.І., Олешко П.С. формування інформаційної культури майбутніх учителів початкової школи засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Інформаційні технології і засоби навчання, 2020, Том 75, №1. С.212-224.

82. Отрошко Т. В. Організація позакласної та виховної роботи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/page/Soc_Gum/NzKp/2008_21/23.pdf 15. (дата звернення: 12.06.2021).

83. Закон України «Про Національну програму інформатизації» URL : zakon.rada.gov.ua/74/98

84. Палеха Ю. І., Палеха О.Ю., Горбань Ю.І. Інформаційна культура: навч. посібн. / за заг. ред. проф. Палехи Ю.І. Київ : Видавництво Діра-К, 2020. 400 с.

85. Пліш, І. В. Сучасна школа: інформаційні технології як чинник управління якістю освіти : монографія / І. В. Пліш, Л. А. Карташова ; [за заг. ред. В. Ю. Биков], Ін-т інформ. технологій і засобів навчання НАПН України. – Київ : [б. в.], 2014. – 266 с. – Бібліогр.: с. 226-266. – ISBN 978-966-479-068-7

86. Про інформаційну культуру URL : http://synopsis.kufsu.ru/informatic/master/lecture/themes1_3.htm (дата звернення: 12.06.2021).

87. Пятишоська С. С., Казмірчук А. Ф. Сучасні інформаційні технології у професійному футболі. В: Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту [Інтернет]: зб. наук. пр. Харків: ХДАФК, 2017. Вип. 1. С. 100 URL: <http://journals.urau.ua/itfcs/article/view/112220/107006>. (дата звернення: 12.06.2021).

88. Розвиток інформаційної культури керівників вищих навчальних закладів: монографія / О. Д. Гуменний. Київ. 2015. 231 с.

89. Сабліна М. А. Можливості використання хмарних технологій в освітній та соціальній сферах / М. А. Сабліна, 2017. С. 3-7.

90. Селевко Г. К. Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств / Г. К. Селевко. М. : НИИ школьных технологий, 2005. 208 с.

91. Семенюк Е.Л. Інформаційна культура суспільства і прогрес інформатики / Е.Л. Семенюк // НТМ Сер. 1. 1994. № 7. С. 3.

92. Степанов В. Ю. Інформаційна культура сучасного інформаційного суспільства / В. Ю. Степанов // Вісник Харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. 2009. Вип. 27. С. 91–97.

93. Суханов А. П. Информация и прогресс / А. П. Суханов. Новосибирск: Наука, 1988. 193 с.

94. Сучасні біомеханічні та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті: Матеріали V Всеукраїнської електронної конференції (Київ, 18 травня 2017 р.) / ред. В.В. Гамалій, В.О. Кашуба, О.А. Шинкарук. – К.: НУФВСУ, 2017. 117 с. УДК 796.012:004(063) ББК 75.00 Я431

95. Сущенко А.В. (2012). Інформаційно-комунікаційні технології і засоби навчання в професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту. Вісник Запорізького національного університету: Фізичне виховання та спорт: збірник наукових праць № 1(7). Запоріжжя: ЗНУ, 2018. С. 104-111.

96. Терещук С. І. Технологія мобільного навчання: проблеми та шляхи вирішення. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Вип. 138. 2016. С. 178-180

97. Технології розробки веб-додатків : навч. посібн. / укладачі: Г. В. Ткачук, Н. М. Стеценко, В. П. Стеценко. Умань : ВПЦ «Візаві». 2017. 153 с.

98. Тимошенко О.В., Дьоміна Ж.Г. Інформатизація процесу підготовки майбутніх фахівців у галузі фізичного виховання та спорту. Сучасні біомеханічні та інформаційні технології у фізичному вихованні і спорті: Матеріали V Всеукраїнської електронної конференції. К.: НУФВСУ, 2017. С. 108-110.

99. Ткачук Г. В. Інформатика та інформаційно-комунікаційні технології навчання : навч.-метод. посібн. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. 150 с. 4.

100. Ткачук Г. В. Особливості впровадження мобільного навчання: перспективи, переваги та недоліки. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. Том 64. №2. URL:

<https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1948> (дата звернення: 12.06.2021).

101. Тлумачний словник сучасної української мови / Укладачі А.П. Коврига, Т.В. Ковальова, В.Д. Пономаренко / За ред. докт. філ. наук, проф. В.С. Калашника. – Харків : Белкар-книга, 2005. 800 с.

102. Указ Президента України від 25 червня 2013 року №344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення: 12.08.2021).

103. Управлінська діяльність загальноосвітнього навчального закладу: <http://www.ime.edu-ua.net/em8/content/08szveeg.htm> 20. Закон України «Про освіту». Стаття 10. Управління освітою URL :

<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1060-12>(дата звернення: 12.04.2021).

104. Хангельдієва И. Г. О понятии "информационная культура" //

Информационная культура личности: / Информационная культура личности: прошлое, настоящее, будущее : тез. докл. Междунар. науч. конф., Краснодар Новороссийск, 23-25 сент. 1993 г. Краснодар Изд-во Краснодар. гос. акад. культуры, 1993. С. 2-8.

105. Хмельницький О.О. Інформаційна культура сучасного фахівця

// Творча особистість у системі неперервної професійної освіти: Матеріали Міжнар. наук. конф., Харків: ХДПУ, 2000. С.390-393

106. Хоменко В. Напрями використання інноваційних та

інформаційних технологій у підготовці спортсменів. Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії: Матеріали II Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції з міжнародною участю (Київ, 18 квітня 2019 р.) // ред. О.А. Шинкарук. К.: НУФВСУ, 2019. С. 62-64 URL: <http://reposit.unisport.edu.ua/handle/787878787/1378>(дата звернення: 12.06.2021).

107. Цимбалюк В. С. Інформаційне право (основи теорії і практики) К.: «Освіта України», 2010. 167 с.

108. Швачич Г. Г. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології /

Г. Г. Швачич. Дніпро: НМетАУ, 2017. 127 с.

109. Шинкарук О.А., Денисова Л.В., Харченко Л.А. Інформаційні

технології як фактор освітніх перетворень в закладах вищої освіти з фізичної культури і спорту. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2018. № 1. С. 90-94. DOI: <https://doi.org/10.32652/tmfvs>.(дата звернення: 12.06.2021).

110. Шкель Н., Жулькова С. Медіаосвіта вчителя в сучасній школі /

Н. Шкель, С. Жулькова // Медіаосвіта вчителя в сучасній школі. 2017. Вип. 10. С. 21-25.

П. П. Ямчук К. Т. Об оптимизации использования информационных ресурсов : [текст] / К. Т. Ямчук // МФИ-98. Секция «Книговедение и информатизация». тезисы докладов. М., 1998. С. 37.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України